

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 102003/B/2021/36122163607185924

**Zhodnotenie obchodných vzťahov Veľkej Británie a EÚ27
v súvislosti s brexitom a jeho dopady na ekonomiku
Veľkej Británie**

Bakalárska práca

Bratislava 2021

Milan Horváth

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA**

**Zhodnotenie obchodných vzťahov Veľkej Británie a EÚ27
v súvislosti s brexitom a jeho dopady na ekonomiku
Veľkej Británie**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné podnikanie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Simona Krivosudská

Bratislava 2021

Milan Horváth

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum

.....

Podpis študenta

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa chcel pod'akovať vedúcej bakalárskej práce, Ing. Simone Krivosudskej, za jej ochotu, čas, trpezlivosť, cenné pripomienky a odbornú pomoc, ktoré mi pri písaní záverečnej práce venovala.

Abstrakt

HORVÁTH, Milan: *Zhodnotenie obchodných vzťahov Veľkej Británie a EÚ27 v súvislosti s brexitom a jeho dopady na ekonomiku Veľkej Británie.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Ing. Simona Krivosudská. – Bratislava: OF EU, 2021, 62 s.

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť obchodné vzťahy medzi Veľkou Britániou a členskými krajinami Európskej únie v súvislosti s brexitom a jeho dopadmi na britskú ekonomiku. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 15 grafov, 5 tabuliek, 2 obrázky a 1 prílohu. V prvej kapitole rozoberáme postavenie Európskej únie vo svetovom hospodárstve a jej základnú charakteristiku, postavenie Veľkej Británie vo svetovom hospodárstve a jej základnú charakteristiku, ako aj prijatú dohodu Veľkej Británie a Európskej únie. V druhej kapitole definujeme hlavný cieľ, parciálne ciele a objekt skúmania. Taktiež je táto kapitola zameraná na metodiku práce a metódy skúmania, ktoré sme pri písaní použili. Tretia kapitola je venovaná teritoriálnej a komoditnej štruktúre zahraničného obchodu Veľkej Británie. Ďalej sa v tejto kapitole venujeme vplyvu brexitu na ekonomiku Veľkej Británie a budúcim obchodným vzťahom Veľkej Británie.

Kľúčové slová: Brexit, Dohoda o voľnom obchode, Európska únia, Referendum, Veľká Británia, Zahraničný obchod

Abstract

HORVÁTH, Milan: Evaluation of the trade relations of the United Kingdom and the EU27 in the context of Brexit and its impact on the UK economy. – University of Economics in Bratislava. Faculty of commerce; Department of International Trade. – Ing. Simona Krivosudská. – Bratislava, 2021, 62 p.

The aim of this thesis is evaluation of the trade relations of the United Kingdom and the European Union in the context of Brexit and its impact on the United Kingdom's economy. The thesis is divided into three chapters. It contains 15 diagrams, 5 charts, 2 pictures and 1 attachment. The first chapter describe the position of European Union in the world economy, the position of United Kingdom in the world economy and free trade agreement between United Kingdom and European Union. The second chapter defines the main objective and partial objectives of the thesis, object of research, methodology and methods of scientific research used in the thesis. The third chapter analyzes the foreign trade structure of the United Kingdom, the impact of Brexit on the United Kingdom's economy and future trade relations of the United Kingdom.

Key words: Brexit, European Union, International Trade, Referendum, Trade and Cooperation Agreement, United Kingdom

Obsah

Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Postavenie Európskej únie vo svetovom hospodárstve a jej základná charakteristika	12
1.1.1 Stupne ekonomickej integrácie	14
1.1.2 Ekonomická charakteristika Európskej únie.....	16
1.2 Postavenie Veľkej Británie vo svetovom hospodárstve a jej základná charakteristika	19
1.2.1 Ekonomická charakteristika Veľkej Británie.....	21
1.2.2 Referendum o vystúpení Veľkej Británie z Európskej únie	24
1.3 Dohoda prijatá Veľkou Britániou a Európskou úniou	28
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	31
3 Výsledky práce a diskusia	33
3.1 Analýza zahraničného obchodu Veľkej Británie.....	35
3.1.1 Analýza zahraničného obchodu Veľkej Británie s tretími krajinami	37
3.1.2 Analýza zahraničného obchodu Veľkej Británie s krajinami EÚ.....	40
3.1.3 Analýza zahraničného obchodu Slovenskej republiky s Veľkou Britániou	43
3.2 Analýza vplyvu brexitu na ekonomiku Veľkej Británie	45
3.2.1 Vplyv brexitu na kľúčové sektory ekonomiky Veľkej Británie	45
3.2.2 Vplyv brexitu na britskú libru.....	49
3.2.3 Vplyv brexitu na migráciu občanov Európskej únie do Veľkej Británie	50
3.2.4 SWOT analýza odchodu Veľkej Británie z Európskej únie	51
3.3 Budúce obchodné vzťahy Veľkej Británie	53
Záver	55
Zoznam použitej literatúry	56
Prílohy.....	61

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov

Zoznam grafov

Graf 1 Medziročný rast HDP EÚ v r. 2009 - 2020 (v %)	17
Graf 2 Medziročný rast zamestnanosti v EÚ v r. 2009 - 2020 (obyvatelia 20 - 64 rokov, v %)	18
Graf 3 Medziročný rast inflácie v EÚ v r. 2009 – 2020 (v %)	19
Graf 4 Medziročný rast HDP VB v r. 2009 - 2020 (v %)	22
Graf 5 Medziročný rast zamestnanosti vo VB v r. 2009 - 2020 (obyvatelia 18 - 64 rokov, v %)	23
Graf 6 Medziročný rast inflácie vo VB v r. 2009 – 2020 (v %)	24
Graf 7 Podiel HDP krajín EÚ na celkovom HDP EÚ v r. 2020 (v %)	34
Graf 8 Najvýznamnejší obchodní partneri VB v exporte tovarov v r. 2020 (v %)	36
Graf 9 Najvýznamnejší obchodní partneri VB v importe tovarov v r. 2020 (v %)	37
Graf 10 Exportné a importné komodity VB s tretími krajinami v r. 2020 (v %)	39
Graf 11 Exportné a importné komodity VB s krajinami EÚ v r. 2020 (v %)	42
Graf 12 Exportné a importné komodity SR s VB v r. 2020 (v %)	44
Graf 13 Riziko a pružnosť sektorov ekonomiky VB po brexite	49
Graf 14 Vývoj kurzu britskej libry k euru v r. 2009 – 2020 (kvartálne údaje)	50
Graf 15 Počet migrantov z EÚ a z tretích krajín žijúcich vo VB v r. 2009 - 2019 (v mil.)	51

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Najväčšie ekonomiky sveta podľa HDP v r. 2020 (v bil. eur)	33
Tabuľka 2 Najväčší svetoví exportéri a importéri s tovarom v r. 2020 (v mld. eur)	35
Tabuľka 3 Vzájomný obchod medzi VB a tretími krajinami v r. 2020 (v mld. eur)	38
Tabuľka 4 Vzájomný obchod medzi VB a krajinami EÚ v r. 2020 (v mld. eur)	41
Tabuľka 5 Vývoj objemu vzájomného obchodu medzi SR a VB v r. 2009 – 2020 (v mil. eur, v %)	43

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Stupne ekonomickej integrácie	16
Obrázok 2 Krajiny EHP	28

Zoznam skratiek a symbolov

CPTPP	Komplexná a progresívna dohoda pre transpacifické partnerstvo
EHP	Európsky hospodársky priestor
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
ES	Európske spoločenstvo
EURATOM	Európske združenie pre atómovú energiu
EÚ	Európska únia
EZVO	Európske združenie voľného obchodu
HDP	Hrubý domáci produkt
SAE	Spojené arabské emiráty
SR	Slovenská republika
TCA	Dohoda o obchode a spolupráci
USA	Spojené štáty americké
VB	Veľká Británia
WTO	Svetová obchodná organizácia

Úvod

„My sa nemôžeme otočiť chrbtom k Európe, my sme jej súčasťou“. ¹

-B. Johnson

Za posledných 60 rokov prešla Veľká Británia (VB) náročným integračným procesom, ktorý zjednotil európske krajiny. V roku 2016 sa obyvatelia VB rozhodli na základe referenda vystúpiť z Európskej únie (EÚ). Reakciou na výsledok referenda bola aktivácia článku 50 Lisabonskej zmluvy po výmene vtedajšieho premiéra D. Camerona za T. Mayovú. VB prešla zdĺhavým procesom vystúpenia z EÚ, no napokon sa jej to podarilo začiatkom roka 2020 s tým, že do konca roka 2020 bude VB v prechodnom období. Za túto dobu využívala VB všetky výhody EÚ, ako keby bola členskou krajinou. Taktiež sa VB musela dohodnúť s EÚ na obchodných podmienkach, ktoré sa budú uplatňovať po prechodnom období. Koncom roka 2020 prišla VB a EÚ k spoločnému riešeniu budúcich obchodných vzťahov uzatvorením spoločnej dohody o voľnom obchode. VB po 47 rokoch členstva v EÚ získala väčšiu suverenitu, ale aj riziká s ňou spojené.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť obchodné vzťahy medzi VB a členskými krajinami EÚ v súvislosti s brexitom a jeho dopadmi na britskú ekonomiku.

Záverečná práca je rozdelená na tri kapitoly, pričom prvú kapitolu sme rozdelili do troch podkapitol. V prvej podkapitole rozoberáme postavenie EÚ vo svetovom hospodárstve a jej základnú charakteristiku. V druhej podkapitole sa venujeme postaveniu VB vo svetovom hospodárstve a jej základnej charakteristike. Posledná podkapitola prvej časti zobrazuje dohodu, ktorú prijala VB a EÚ.

V druhej kapitole sme si okrem hlavného cieľu vymedzili aj parciálne ciele, bližšie sme si charakterizovali objekt skúmania bakalárskej práce a taktiež spomíname využité vedecké metódy.

Tretiu kapitolu sme si rozdelili tiež do troch podkapitol. Prvá podkapitola sa zaoberá analýzou zahraničného obchodu VB. Druhá podkapitola analyzuje vplyv brexitu na ekonomiku VB a tretia podkapitola zobrazuje budúce obchodné vzťahy VB.

¹ BBC NEWS. Brexit: Boris Johnson says UK not „turning its back“ on Europe. In *bbc.com*. [online]. 2016. [cit. 2021-04-10]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36618734>

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Európske štáty boli v minulosti poznamenané častými vojnovými konfliktami. S cieľom predísť ďalším nezhodám sa niektoré štáty Európy rozhodli spájať do zoskupení, čím postupne vznikali medzinárodné spolupráce a prehĺbovala sa vzájomná interdependencia medzi krajinami. Ich cieľom bolo zjednotiť Európu a udržať mier medzi susednými krajinami. Rastúca integrácia štátov viedla až k vytvoreniu dnešnej EÚ, ktorá prešla za vyše 60 rokov významnými zmenami. Veľký vplyv na formovaní EÚ mala VB, a to už od takmer samého začiatku. Po 43 rokoch členstva v EÚ sa britskí obyvatelia rozhodli v referende v roku 2016 pre vystúpenie z EÚ a opätovne získanie suverenity pre ich ekonomiku. K brexitu prišlo v januári 2020.²

1.1 Postavenie Európskej únie vo svetovom hospodárstve a jej základná charakteristika

Koncom 50. rokov prišlo k uvoľňovaniu politickej situácie a integračné záujmy sa začali sústreďovať na ekonomickú sféru. 25. marca 1957 boli podpísané Rímske zmluvy s cieľom podnieť ekonomickú integráciu a hospodársky rast prostredníctvom medzinárodného obchodu. Tieto zmluvy prišli do platnosti až v roku 1958, spolu s nimi bolo založené jedno z troch dôležitých Európskych spoločenstiev. Išlo o Európske hospodárske spoločenstvo (EHS). Zakladajúcimi štátmi boli Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko. Ďalšie dve Európske spoločenstvá sú Európske združenie uhlia a ocele (ESUO) a Európske združenie pre atómovú energiu (EURATOM). V roku 1960 bolo založené Európske združenie voľného obchodu (EZVO), ktoré bolo iniciované zo strany VB, ako vtedajším nečlenom EHS. Pomocou zlučovacej zmluvy sa 8. apríla 1965 spojili EHS a EURATOM do jednej inštitúcie. O 8 rokov neskôr, v roku 1973 vstupujú do Európskych spoločenstiev (ES) ďalšie 3 krajiny. Vzhľadom na fakt, že ES prosperovali viac ako EZVO sa rozhodla vstúpiť VB spolu s Dánskom a Írskom. V tom istom roku sa zaviedla nová sociálna, regionálna a poľnohospodárska politika. Kvôli implementácii regionálnej politiky bol založený v roku 1975 nový Európsky fond regionálneho rozvoja. Do roku 1981 tvorilo ES 9 krajín, postupom času však začali vstupovať ďalšie krajiny, ktoré mali záujem a splňali

² EUROPA.EU. Základné informácie o Európskej únii. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu_sk

podmienky pre vstup. Po pripojení Grécka v roku 1981, a Portugalska so Španielskom v roku 1986, bolo potrebné zaviesť štrukturálne programy, ktorých cieľom bolo znížiť rozdiely v ekonomickom rozvoji členských štátov. Po nadobudnutí účinnosti Maastrichtskej zmluvy v roku 1993 sa EHS premenovalo na Európske spoločenstvo, ktoré tvorí základ dnešnej EÚ. Taktiež v roku 1993 bol vytvorený jednotný trh, ktorý zabezpečil v rámci EÚ slobodu pohybu tovaru, služieb, kapitálu a osôb. Ďalšími krajinami, ktoré vstúpili do EÚ boli Fínsko, Švédsko a Rakúsko v roku 1995. Okrem aktívnej spolupráce členských krajín si EÚ dala za cieľ uplatňovať spoločnú politiku voči tretím krajinám, a to napríklad prostredníctvom série dohovorov o pomoci a obchode s krajinami Afriky, Karibiku a Tichomoria. Išlo o dohovory Lomé I, II, III a IV. Tie sa v roku 2000 nahradili Dohodou z Cotonu. Pomocou týchto nástrojov si EÚ upevňuje svoju pozíciu poprednej svetovej obchodnej veľmoci na medzinárodnej scéne.³ Najväčší počet krajín vstúpilo do EÚ v roku 2004, išlo o Cyprus, Česko, Estónsko, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Poľsko, Slovinsko a taktiež SR. V roku 2007 pristúpili Bulharsko a Rumunsko. Zatiaľ poslednou krajinou, ktorá sa pridala do EÚ je Chorvátsko, ktoré vstúpilo v roku 2013. Do januára 2020 tvorilo EÚ 28 členských štátov.⁴ Efektívnym využívaním finančných zdrojov, odstraňovaním bariér pri investíciách ako aj využívaním nástrojov hospodárskej politiky vytvára EÚ nové pracovné miesta, zvyšuje zamestnanosť, umožňuje ekonomický rast a stabilitu meny.⁵

V Európe sa nachádza 46 štátov, no EÚ v súčasnosti tvorí len 27 členských štátov. V roku 2020 opustila EÚ po náročnom výstupovom procese VB, jedna z najväčších ekonomických mocností Európy. EÚ, vzhľadom na stratu ekonomicky silného člena musí uvažovať nad náhradou finančných zdrojov, ktoré VB do EÚ investovala. Jednou z možností je prijatie potenciálnych krajín, ktoré majú záujem o vstup do EÚ. Medzi kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny patria aktuálne Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Kosovo, Severomacedónska republika, Albánsko, Srbsko a Turecko. Tieto krajiny však momentálne nespĺňajú kritéria pre vstup do EÚ.⁶

³ EURACTIV. Európske hospodárske spoločenstvo. In *europskaunia.sk* [online]. 2019. [cit.2020-11-10]. Dostupné na: <https://www.europskaunia.sk/europske-hospodarske-spolocenstvo-ehs>

⁴ EUROPA.EU. Informácie o EÚ. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_sk

⁵ EUROPA.EU. Hospodárstvo. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-11-10]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_sk

⁶ EUROPA.EU. Štáty. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_sk

EÚ je politicko - ekonomické zoskupenie štátov, ktoré majú spoločné ciele na základe jednotnej a vnútornej politiky. Základným princípom EÚ je prenášanie právomocí z jednotlivých členských krajín na nadnárodné inštitúcie a orgány EÚ, preto nemôže byť prijatá každá krajina. Jedná sa o nezávislé inštitúcie, ktoré majú za úlohu hájiť záujmy Únie ako celku, ale aj záujmy každého jedného členského štátu a obyvateľov. Inštitúcie spolu tvoria inštitucionálny rámec, ktorý bol mnohokrát modifikovaný, naposledy po prijatí Lisabonskej zmluvy. Aktuálne je EÚ tvorená siedmimi hlavnými inštitúciami: Európsky parlament, Európska rada, Rada Európskej únie, Európska komisia, Súdny dvor Európskej únie, Európska centrálna banka a Európsky dvor audítorov. Európskych občanov zastupujú poslanci v Európskom parlamente, ktorých si každý štát sám zvolí. V rámci Európskej integrácie EÚ dosiahla štvrtý stupeň, z čoho pre členské štáty plynú výlučné a zdieľané právomoci.⁷

1.1.1 Stupne ekonomickej integrácie

Ciele a úvahy o smerovaní európskej integrácie tu boli od samého začiatku. Medzi prvými nápadmi boli vízie o vytvorení Spojených štátov európskych, či založenie federácie národov Európy. Európa prešla vývojom od Európskeho spoločenstva uhlia a ocele po terajšiu EÚ, od colnej únie cez spoločný trh až po hospodársku úniu. Od 6 zakladajúcich krajín po dnešných 27 členských štátov s viac ako 400 miliónmi obyvateľov. Existuje niekoľko úrovní ekonomickej integrácie. Podľa teórie Balassu poznáme päť foriem, stupňov ekonomickej integrácie. Ich postupnosť radíme od najjednoduchšej po najzložitejšiu.⁸

Prvým, najjednoduchším stupňom ekonomickej integrácie je *pásmo voľného obchodu*. Zavedením prvého stupňa sa postupne zrušia medzi krajinami clá, kvóty a kontingenty. Odstránenie bariér pri obchode sa môže vzťahovať na všetky druhy tovarov, alebo po dohode len na priemyselné výrobky. Tieto podmienky platia len voči štátom Európy. Voči tretím krajinám si každý členský štát zachová svoju colnú politiku a vlastný colný sadzobník. Taktiež sú určené kritéria ohľadom pôvodu tovaru, aby nenastalo porušovanie colných bariér.⁹

⁷ LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. s. 49. ISBN 978-80-89393-33-6.

⁸ KITTOVÁ, Zuzana a kol. *Alternatívy vývoja Európskej integrácie*. 2. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2014. s. 13. ISBN 978-80-225-3892-3.

⁹ LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. s. 12. ISBN 978-80-89393-33-6.

Druhým stupňom ekonomickej integrácie je colná únia. Členské štáty majú dohodnuté rovnaké všeobecné ustanovenia, ktoré upravujú obchodné vzťahy medzi nimi. Znamená to, že v druhom stupni integrácie taktiež prichádza k odstráneniu obchodných bariér, ktorými sú clá a kvantitatívne obmedzenia, ale okrem toho je aj určený spoločný colný sadzobník, ktorý je hlavným prvkom spoločnej obchodnej politiky. Tá eliminuje možnosť obchádzania colných taríf tretími krajinami.¹⁰

Tretím stupňom ekonomickej integrácie je spoločný trh. Na rozdiel od prvých dvoch stupňov, ktoré sa sústredia na oblasť obchodnej výmeny, táto forma integrácie sa sústreďuje na pohyb pracovných síl a pohyb kapitálu. Pre vytvorenie spoločného trhu je potrebné spojenie trhov práce a kapitálových trhov krajín, ktoré chcú mať integrovaný trh. Musia platiť základné ekonomické práva slobody, a to voľný pohyb tovarov a služieb, voľný pohyb výrobných faktorov, čiže pracovných síl a kapitálu.¹¹

Štvrtým stupňom ekonomickej integrácie je hospodárska a menová únia. Jedná sa o rozšírenie prvých troch stupňov, pre ktoré platia spoločné pravidlá o pohybe tovarov, služieb, kapitálu a pracovnej sily. Tvorí ho eurozóna, v ktorej sa momentálne nachádza 19 členských štátov EÚ. Už z názvu vyplýva, že krajiny, ktoré sa nachádzajú v eurozóne majú spoločnú menovú politiku. Postupom času budú musieť všetky krajiny EÚ, okrem Dánska¹², prijať euro ako spoločnú menu. Podmienkou na prijatie eura je splnenie konvergenčných kritérií. Jednotnú menovú politiku určuje pre všetky členské krajiny Eurosystem, ktorý je tvorený Výkonnou radou Európskej centrálnej banky a guvernermi centrálnych bánk eurozóny. Taktiež je Eurosystem dopĺňaný fiškálnymi pravidlami a koordináciou hospodárskej politiky. Medzi ciele hospodárskej a menovej únie patrí udržanie a podporovanie hospodárskeho rastu, nízka nezamestnanosť, cenová stabilita, zabránenie negatívnym účinkom na verejné financie a zabezpečenie plynulého fungovania vnútorného trhu.¹³

¹⁰ LIPKOVÁ, Ludmila a kol. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. s. 15. ISBN 978-80-89393-33-6.

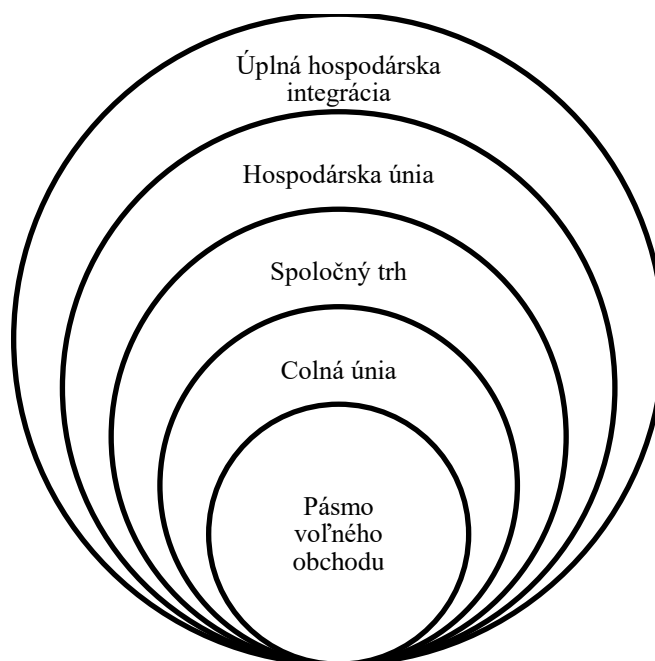
¹¹ LIPKOVÁ, Ludmila a kol. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. s. 17. ISBN 978-80-89393-33-6.

¹² Dánsko má trvalú výnimku, vzťahuje sa na neho článok o možnosti neúčasti v eurozóne (VB mala taktiež výnimku)

¹³ RAKIČ, Dražen - SCHEINERT, Christian. História hospodárskej a menovej únie. *In europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-10-01]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/79/historia-hospodarskej-a-menovej-unie>

Posledným a zároveň najvyšším stupňom je úplná hospodárska integrácia. Táto spolupráca sa dotýka vnútornej politiky všetkých členských štátov, znamená, že štáty by čiastočne prišli o svoju suverenitu. Bola by vytvorená jednotná politika v rámci spoločenstva štátov. Zahŕňa zjednotenie menovej, fiškálnej, sociálnej a anticyklickej politiky. Bolo by nutné vytvorenie nadnárodných orgánov, podľa ktorých by sa štáty riadili primárne a národne orgány by boli až sekundárne. Vznikla by federácia štátov EÚ. Pre úplnú hospodársku integráciu by štáty museli splniť komplikované kritéria.¹⁴ Nasledujúci obrázok 1 znázorňuje stupne ekonomickej integrácie podľa Balassu.

Obrázok 1 **Stupne ekonomickej integrácie**

Prameň: Vlastné spracovanie podľa KITTOVÁ, Zuzana a kol. *Alternatívy vývoja Európskej integrácie*. 2. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2014. s. 17. ISBN 978-80-225-3892-3.

1.1.2 *Ekonomická charakteristika Európskej únie*

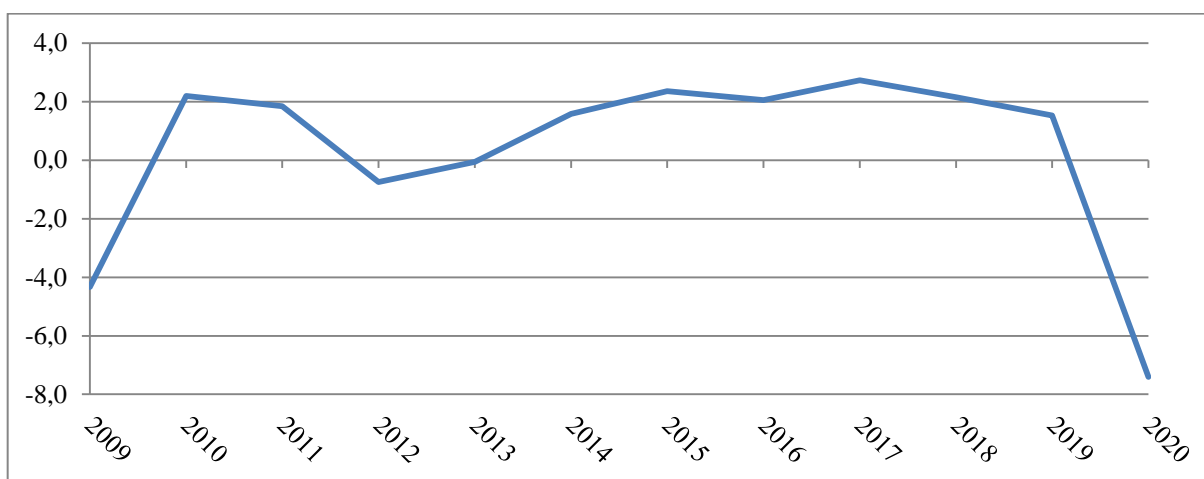
Hospodársky stav štátu, prípadne spoločenstva štátov možno najlepšie vyjadriť makroekonomickými ukazovateľmi. Medzi najdôležitejšie ukazovatele patria hrubý domáci produkt (HDP), zamestnanosť a inflácia.¹⁵

¹⁴ KITTOVÁ, Zuzana a kol. *Alternatívy vývoja Európskej integrácie*. 2. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2014. s. 16. ISBN 978-80-225-3892-3.

¹⁵ SKOLAEKONOMIKY. Základné makroekonomické ukazovatele. In *skolaekonomiky.sk*. [online]. 2011. [cit. 2020-11-21]. Dostupné na: <https://skolaekonomiky.webnode.sk/zakladne-makroekonomicke-ukazovatele/>

HDP EÚ má nepravidelnú sínusovú formu. V roku 2009 zažili krajiny EÚ vážnu recesiú, za ktorú mohla svetová hospodárska kríza. Tá začala v Japonsku a USA, pričom záporná miera HDP bola v týchto krajinách zaznamenaná už v roku 2008. V prípade EÚ sa HDP začalo prepadať v prvom kvartály v roku 2009, prepadlo sa až na -5,6 %. V EÚ HDP neustále klesalo až do roku 2012, po prekonaní krízy HDP rástlo až do roku 2018. V rámci EÚ sa prejavili veľké rozdiely v raste reálneho HDP, čo spôsobilo nerovnováhu medzi krajinami. V roku 2020 EÚ zaznamenala prudký pokles HDP, ktorý spôsobila pandémia Covid-19, a zasiahla tak nie len ekonomiky krajín EÚ, ale aj celé svetové hospodárstvo.¹⁶ Medziročný rast HDP v rokoch 2009 - 2020 je znázornený v nasledujúcom grafe 1.

Graf 1 Medziročný rast HDP EÚ v r. 2009 - 2020 (v %)

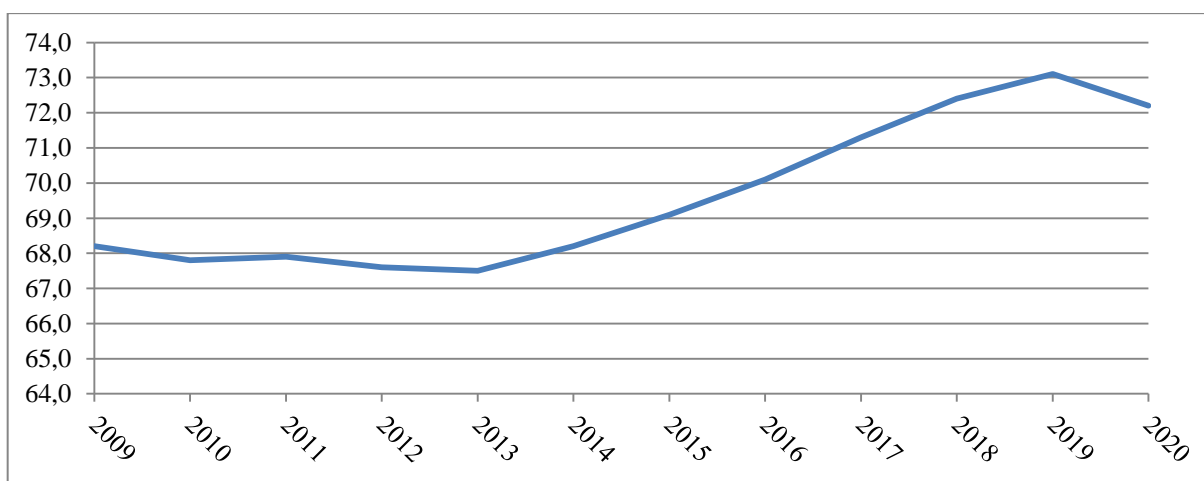
Prameň: Vlastné spracovanie podľa WORLD BANK GROUP. GDP Growth (annual %) – European Union. In *data.worldbank.org*. [online]. 2021. [cit.2021-04-14]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2019&locations=EU&start=2009>

Od roku 2013 zamestnanosť v EÚ rástla do roku 2019, tento 6 ročný rast je výsledkom oživenia po svetovej hospodárskej kríze, vytvárania množstva nových pracovných pozícií a taktiež vyšších životných nákladov na obyvateľa. Za rok 2019 bola nameraná najväčšia zamestnanosť od roku 2005 a to 73,1 %, predstavovala mieru zamestnanosti osôb od 20 po 64 rokov. Meranie prebiehalo v rámci výberového zisťovania pracovných síl EÚ. Zaznamenaná

¹⁶ EUROSTAT. Vývoj HDP v EÚ28: rast od roku 2013. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-11-21]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National_accounts_and_GDP/sk#V.C3.BDvoj_HDP_v_E.C3.9A28:_rast_od_roku_2013

hodnota rastu zamestnanosti bola rozličná medzi členskými krajinami, čo spôsobilo nestabilný rast zamestnanosti v EÚ. Významné rozdiely v zamestnanosti vznikajú najmä v súvislosti s pohlavím, vekom a dosiahnutým vzdelaním. Dobrým príkladom je Švédsko, ktoré malo najväčšiu mieru zamestnanosti, predstavovala 82,1 %. V roku 2010 stanovila Európska rada cieľ dovŕšenia hranice zamestnanosti na 75 %, do roku 2020. Podarilo sa to len 17 krajinám. V roku 2020 zamestnanosť začala klesať kvôli globálnej kríze.¹⁷ Medziročný rast zamestnanosti v EÚ v rokoch 2009 – 2020 je zobrazený v grafe 2.

Graf 2 Medziročný rast zamestnanosti v EÚ v r. 2009 - 2020 (obyvatelia 20 - 64 rokov, v %)

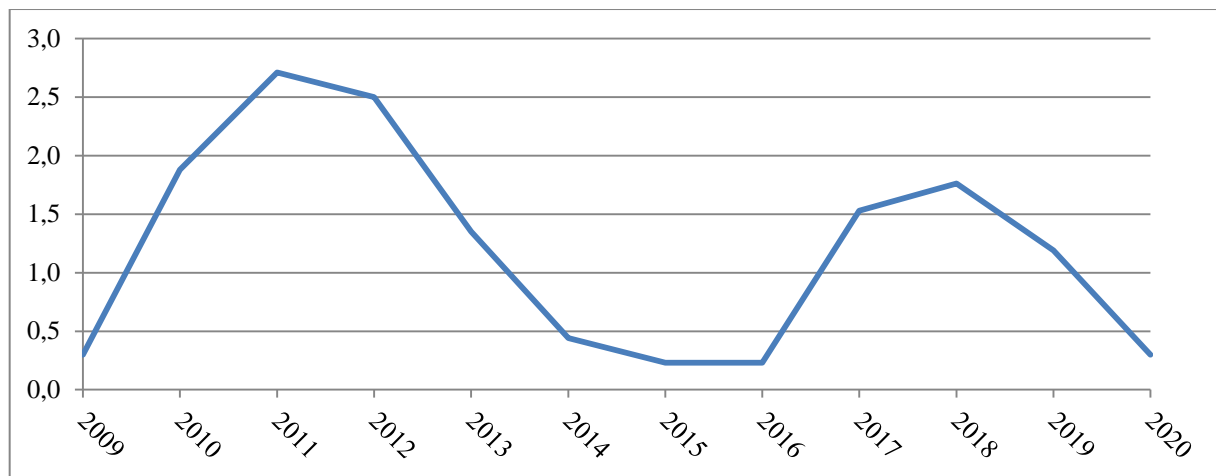
Prameň: Vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. Zamestnanosť – ročná štatistika. In *ec.europa.eu*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. ISSN 2443-8219. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Employment_statistics/sk

Ďalším dôležitým makroekonomickým ukazovateľom je inflácia, prejavuje sa poklesom kúpnej sily peňažnej jednotky. Poznáme miernu infláciu (do 10 %), cválajúcu infláciu (do 1000 %) a hyperinfláciu (nad 1000 %). EÚ sa týka práve mierna inflácia, ktorá sa pohybuje približne okolo 1,3 %. V EÚ sa inflácia spotrebiteľských cien meria harmonizovaným indexom spotrebiteľských cien. Jedná sa o rovnakú výpočtovú metodiku, ktorú používajú všetky členské štáty EÚ, tým pádom získané údaje jednotlivých krajín sa môžu navzájom porovnávať. Harmonizovaný index sa počíta na základe pridelených váh určitých výrobkov. Inflácia môže byť ovplyvňovaná napríklad medzinárodným obchodom

¹⁷ EUROSTAT. Zamestnanosť – ročná štatistika. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2021-04-14]. ISSN 2443-8219. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Employment_statistics/sk

alebo zmenami v daňovom systéme jednotlivých štátoch.¹⁸ V nasledujúcom grafe 3 je znázornený medziročný rast inflácie v EÚ v rokoch 2009 – 2020.

Graf 3 Medziročný rast inflácie v EÚ v r. 2009 – 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EUROPA.EU. Measuring inflation – the Harmonised Index of Customer Prices (HICP). In *ecb.europa.eu*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/stats/macroeconomic_and_sectoral/hicp/html/index.en.html

1.2 Postavenie Veľkej Británie vo svetovom hospodárstve a jej základná charakteristika

VB je vo svete známa svojimi kolonizáciami po takmer celej súši. Jej kolonizácia začala už v 16. storočí v Severnej Amerike a Západnej Indii, kde vznikali prvé Britské osady, ktoré slúžili na zásobovanie krajiny tabakom a sprostredkovanie obchodných staníc. Osídľovanie územia pokračovalo až do 19. storočia, kedy kolónie VB tvorili jednu štvrtinu celkového územia na Zemi a to aj vďaka vláde Alžbety I.¹⁹, ktorá podporovala skúmanie a osídľovanie nového územia. Postupom času sa z kolónií začali tvoriť samostatné štáty, ktoré už nespádali pod VB, no ako jediný sa ešte pred prvou svetovou vojnou osamostatnili Spojené štáty americké (USA).²⁰

¹⁸ EUROPA.EU. Všeobecný rast cien. In *ecb.europa.eu*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-014]. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.sk.html>

¹⁹ Alžbeta I. bola Anglická a Írska kráľovná v rokoch 1558 – 1603, pochádzala z dynastie Tudorcov.

²⁰ EDITORS OF BRITANNICA. British Empire. In *Britannica*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/place/British-Empire>

Od konca prvej svetovej vojny VB zažívala ťažké časy. Územie, ktoré patrilo kráľovstvu bolo väčšie ako kedykoľvek predtým. Okrem pozitív to zahrňovalo aj množstvo negatív, ktorými boli kontrola území a opravovanie množstva škôd po vojne. Takmer celý stredný východ bol rozdelený medzi VB a Francúzsko. Geografická rozloha VB bola však natoľko veľká, že nedokázali svoje územie brániť tak, ako pred rokom 1914. Výroba bojových lodí, či stavanie nových základní spôsobovalo pre VB finančné komplikácie, vzhľadom na také množstvo nového územia. Krajina sa dostala do 900 miliónového dlhu, kvôli vojnovnej pôžičke voči USA. Pôžička musela byť ihneď splatená, čo spôsobilo krach investícií VB a kolaps trhu s uhlím a bavlnou. Na pár rokov sa museli stiahnuť, až kým neprišiel rok 1927. Nastala právna reforma, ktorou prišlo k zmene sociálneho správania v celej Británii. Do roku 1927 mohlo voliť len malé množstvo žien, avšak od reformy práva prišiel zlom a voliť mohla už aj každá žena, ktorá dovŕšila 21 rokov. Počet voličov sa strojnásobil a po prvýkrát sa do parlamentu dostala robotnícka strana, ktorá reprezentovala názory pracujúcich ľudí. V 30. rokoch 19. storočia VB súhlasila s politikou zmierovania. Napriek tomu, že bola stanovená zmierovacia dohoda, Nemecko plánovalo rozširovať svoje teritórium. VB rozhodnutie Nemecka akceptovala spolu s Talianskom a Francúzskom, aby sa tak predišlo vojne. Napriek tomu, že boli zavedené spoločné dohody a opatrenia, vypuknutiu druhej svetovej vojny v roku 1939 sa nezabránilo. Ako zámienku Nemecko použilo prepád vysielачa poľskými vojakmi, pričom sa jednalo o nemeckých vojakov prezlečených za poľských vojakov. Následne VB spolu s Francúzskom vyhlásili Nemecku vojnu.²¹ Po kapitulácií Nemecka oficiálne skončila druhá svetová vojna v Európe 8. mája 1945. Jej následky zapríčinili veľké oslabenie všetkých krajín Európy.²²

Británia účasťou vo vojne takmer zbankrotovala, keďže investovala viac ako polovicu svojho HDP. Finančná a materiálna strata bola natoľko veľká, že ekonomika VB prudko klesala. Okrem toho, prišli takmer o všetky svoje kolónie, ktoré sa počas vojny, ale aj po nej oslobodili. Konflikt s Nemeckom a Japonskom sa im nakoniec podarilo úspešne ukončiť spolu s USA, Sovietskym zväzom, Čínou a s ďalšími krajinami.²³

²¹ FRASER, Rebecca. Britain, 1918 – 1945. In *BBC British History*. [online]. 2011. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: http://www.bbc.co.uk/history/british/britain_wwtwo/overview_britain_1918_1945_01.shtml#top

²² KLUBERT, Tomáš. 8. máj 1945 – Kapitúlia Nemecka. In *upn.gov.sk*. [online]. 2018. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/sk/8-maj-1945---kapitulacia-nemecka/>

²³ JUDT, Tony. *Povojnová Európa*. 1. vyd. Bratislava : Slovart, 2007. s. 13. ISBN 978-80-8085-185-9.

VB zohrala kľúčovú úlohu v európskom integračnom procese. V roku 1947 W. Churchill²⁴, predsedal hnutiu za spojenú Európu. Konferencia ohľadom spojenej Európy sa konala 7. mája v roku 1948. Jej úlohou bolo prediskutovať cieľ ako zjednotiť kľúčové oblasti suverenity štátov do jednotného, celkového federalistického útvaru. Tento útvar mal byť jediný spôsob ako udržať mier v Európe. Polovica štátov bola toho názoru, že je nutné podporovať model intergovernmentálnej, čiže, medzivládnej spolupráce. Boli však aj štáty, ktoré podporovali supranacionálny model, nadnárodný model integrácie. Kvôli rozporom medzi nadnárodnou a medzivládnu integráciou sa na kongrese prijal návrh o vzniku celoeurópskej organizácie. Na základe dohodnutých podmienok bola založená dňa 5. mája 1949 v Londýne Rada Európy. Model medzivládnej spolupráce podporovala aj VB a to z dôvodu, že patrila medzi víťazné mocnosti po druhej svetovej vojne. Ďalšou príčinou mohla byť aj jej politická a ekonomická situácia. Medzinárodná spolupráca VB bola zameraná najmä na obchodné vzťahy s USA. Síce podporovala integráciu štátov Európy, jej záujem o vytvorenie integračného zoskupenia, ktorému by musela prenechať časť svojej suverenity nevyhovovala z dôvodu priority ekonomických vzťahov s Commonwealthom.^{25,26}

VB sa inak nazýva aj Spojené kráľovstvo, spojené preto, že sa skladá zo štyroch národov a to konkrétne Anglicko, Škótsko, Wales a Severné Írsko. Kráľovstvo kvôli tomu, že majú zavedenú konštitučnú monarchiu, čiže vládne kráľ alebo kráľovná. Tí plnia viac menej reprezentatívnu funkciu, momentálne túto funkciu zastáva kráľovná Alžbeta II. Štát riadi vláda jej veličenstva na čele s jej súčasným premiérom B. Johnsonom, ktorý je aj predsedom strany konzervatívcov – Konzervatívna a unionistická strana. Parlament pozostáva z hornej komory – Snemovňa lordov a dolnej komory – Dolná snemovňa (členovia parlamentu).²⁷

1.2.1 Ekonomická charakteristika Veľkej Británie

VB patrí medzi krajiny s najväčšou ekonomikou na svete, ako podľa nominálnej hodnoty, tak aj podľa prepočtu na paritu kúpnej sily, v EÚ je hneď za Nemeckom. VB bola

²⁴ Winston Churchill bol britský politik, premiér Spojeného kráľovstva od roku 1940 – 1945 a 1951 – 1955.

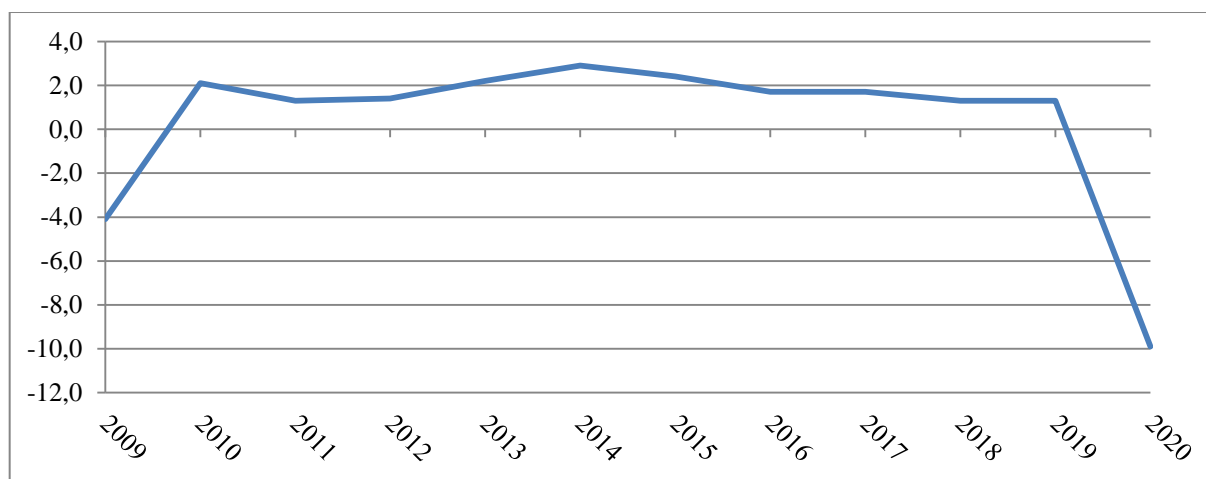
²⁵ Commonwealth, je to voľné združenie Spojeného kráľovstva a jeho bývalých domínii a kolónii.

²⁶ LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. s. 29. ISBN 978-80-89393-33-6.

²⁷ WEBNOVINY. Veľká Británia. In *webnoviny.sk*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/lokalita/svet/europa/velka-britania/>

jednou z prvých krajín, ktorú zasiahla hospodárska kríza v roku 2009, a to vďaka prepojeniu ekonomických vzťahov medzi VB a USA. Najviac postihnutou oblasťou boli finančné služby. Vznikala veľká nedôvera voči bankám, čo sa však podarilo čiastočne zastaviť, inak by prišlo k veľkým negatívnym dopadom na ekonomiku VB. Britská vláda vytvorila spoluprácu s Centrálnou bankou Anglicka a zaviedli množstvo ekonomických opatrení pomocou finančných nástrojov. Vďaka tomu sa stimulovali finančné inštitúcie a obnovilo sa medzibankové úverovanie. Napriek opatreniam sa realitné trhy prepadli takmer o 30 %, čo spôsobilo ich zmrazenie. Banky zažívali ťažké časy, postupne prichádzali o likviditu a bolo nutné ju získať späť. Britská vláda ponúkla bankám možnosť proti ručenia svojimi aktívami v zmenkách a nehnuteľnostiach, aby tak opätovne získali likviditu. Následne sa rast HDP výrazne spomalil až v roku 2016 a prudko klesol v roku 2020.²⁸ V grafe 4 je zobrazený medziročný rast HDP vo VB v rokoch 2009 – 2020.

Graf 4 Medziročný rast HDP VB v r. 2009 - 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Gross Domestic Product: Year on Year growth: CVM SA %. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/timeseries/ihyp/pn2>

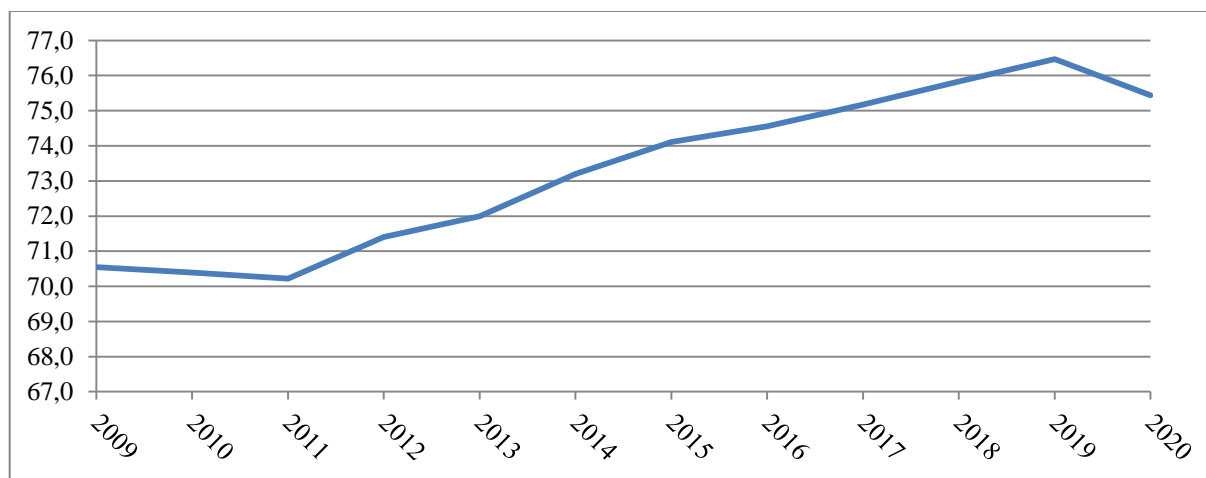
VB ťaží zo svojich globálnych vzťahov z minulosti, či už ide o Commonwealth, alebo EÚ. Tieto vzťahy si musí udržiavať z viacerých dôvodov a jedným z nich je obmedzená zásoba ropy a zemného plynu. Okrem toho je VB poprednou krajinou vo vývoji a výrobe

²⁸ ŠTIBRANÁ, Soňa a kol. *Ekonomika štátov Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2011. s. 62. ISBN 978-80-225-3152-8.

environmentálnych technológií, bojuje za ochranu životného prostredia a klímy. K tomu im pomáhajú známe vedeckovýskumné inštitúcie ako Oxford a Cambridge.²⁹

Svetová hospodárska kríza ovplyvnila aj zamestnanosť vo VB, do roku 2012 sa neustále znižovala. Zvrat nastal až v polovici roka 2012, kedy sa krajiny začali spamätávať a zamestnanosť ľudí vo veku od 18 rokov do 64 rokov začala stúpať (graf 5). V roku 2019 dosiahla doposiaľ najväčšie maximum, a to 76 %. V roku 2020 zamestnanosť VB klesla.³⁰ Vo VB je okrem iného aj množstvo európskych pracujúcich migrantov, ktorí sú zamestnaní najmä v poľnohospodárskom priemysle.³¹

Graf 5 Medziročný rast zamestnanosti vo VB v r. 2009 - 2020 (obyvatelia 18 - 64 rokov, v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Employment in the UK. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/bulletins/employmentintheuk/latest>

Inflácia vo VB sa pohybuje okolo 2 %. Za jej rast, prípadný pokles môže ekonomický stav krajiny a taktiež množstvo importovaného a exportovaného tovaru. V roku 2011 dosahovala inflácia vo VB 3,9 %, mohli za to zmeny v nepriamych daniach. Konkrétne išlo

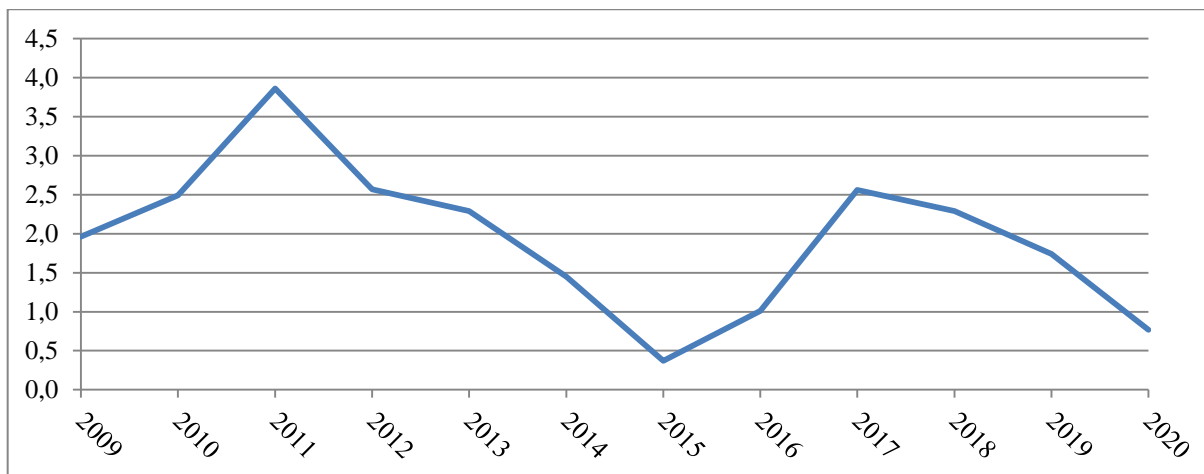
²⁹ ŠTIBRANÁ, Soňa a kol. *Ekonomika štátov Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2011. s. 63. ISBN 978-80-225-3152-8.

³⁰ OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Employment in the UK. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/bulletins/employmentintheuk/latest>

³¹ SHEFFIELD, Hazel. Brexit: The industries that will be hit hardest if EU migrants are forced to leave UK. In *independent.co.uk*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-08]. Dostupné na: <https://www.independent.co.uk/news/business/news/brexit-latest-immigration-migrants-freedom-movement-labour-industries-trade-hit-hardest-a7118856.html>

o zvýšenie dane z pridanej hodnoty a spotrebných daní. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim mieru inflácie bolo kolísanie cien energií a komodít, tie sa podarilo ustáliť v roku 2015.³² Medziročný rast inflácie od roku 2009 po rok 2020 je znázornený v grafe 6.

Graf 6 Medziročný rast inflácie vo VB v r. 2009 – 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa MACROTRENDS. U.K Inflation Rate 1960 - 2021. In *macrotrends.net*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.macrotrends.net/countries/GBR/united-kingdom/inflation-rate-cpi>

To ako bude prebiehať vývoj hospodárstva VB po roku 2020 sa nedá presne určiť. Kľúčové sú nové obchodné dohody, ktoré sa podarilo VB vyjednať po vystúpení z EÚ. Británia opustila blok, ktorý ma vyše 600 medzinárodných dohôd a o všetkých z nich musia Briti rokovať aj naďalej po prechodnom období.³³

1.2.2 Referendum o vystúpení Veľkej Británie z Európskej únie

Občania VB mali rozhodnúť o budúcnosti svojej krajiny referendum tým, že zahlasujú na otázku, či by mala VB vystúpiť z EÚ. Konkrétne znenie otázky bolo formulované veľmi jednoducho, nezahrňovalo bližšie spresnenie. Referendum o vystúpení VB z EÚ sa uskutočnilo 23. júna 2016. Vzhľadom na finálny výsledok, kde 51,9 % britských občanov

³² EUROPA.EU. Výročná správa 2012. In *ecb.europa.eu*. [online]. 2012. [cit. 2021-02-06]. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2012sk.pdf>

³³ DEPRETER, Matthieu. Tvrdý Brexit by mal dôsledky pre britský aj európsky automobilový priemysel. In *credendo.com*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-08]. Dostupné na: <https://www.credendo.com/sk/country-news/tvrdy-brexit-mal-dosledky-pre-britsky-aj-europsky-automobilovy-priemysel>

bolo za vystúpenie z EÚ, odstúpil D. Cameron zo svojho postu premiéra. Urobil tak ihneď po zverejnení výsledkov, keďže bol odporcom brexitu. Referenda sa zúčastnilo 71,8 % občanov VB, čo predstavuje vyše 30 miliónov ľudí. Výsledky v Severnom Írsku a Škótsku dopadli jasne v prospech zotrvania v EÚ. Naopak vo Wales a Anglicku, kde je vyšší počet obyvateľov, boli občania za vystúpenie. Zaujímavosťou boli výsledky v hlavnom meste Anglicka - Londýne, ktoré sa líšili oproti celkovým výsledkom. Londýn jednoznačne hlasoval proti vystúpeniu z EÚ.³⁴

Po odstúpení D. Camerona sa stala novou premiérkou T. Mayová. VB začala s procesom vystúpenia aktivovaním článku 50 Lisabonskej zmluvy v roku 2017.³⁵ Rozhodnutiu hlasu občanov nepomohla ani Európska rada. Tá vyhlásila, že výsledok by mal byť pre zotrvanie v EÚ, inak európski migranti žijúci a pracujúci vo VB budú mať problémy so zotrvaním v krajine. Vzhľadom na to, že vo VB je množstvo pracujúcich ľudí z iných európskych krajín by britské hospodárstvo bolo vo významnej miere ovplyvnené. Napriek tomu, odporcovia EÚ získali v britskom referende dostatočnú podporu a presvedčili obyvateľov VB o tom, že Únia pre nich vytvára veľkú hrozbu a prichádzajú o svoju suverenitu kvôli rozhodnutiam v Bruseli. Ďalším dôvodom bola migračná kríza, ktorá ovplyvnila EÚ. W. Churchill už v roku 1940, za čias kedy bol premiérom, chcel, aby sa VB držala mimo štátov Európy. Myslel si, že bude lepšie, ak sa Británia bude sústrediť na strategické vedenie vývoja samostatne. Naopak druhá strana, ktorá podporovala zotrvanie v EÚ argumentovala, že vystúpením príde VB o množstvo pracujúcich ľudí vo finančnom sektore, ale taktiež aj v iných odvetviach ekonomiky.³⁶

Po výsledku referenda rezignoval aj britský komisár J. Hill, člen Európskej komisie, ktorý bol zodpovedný za finančnú stabilitu, finančné služby a kapitálové trhy. Jeho miesto zaujal J. King, ktorého zvolila britská vláda v procese výberového konania a neskôr bol schválený v Európskom parlamente.³⁷

³⁴ BBC NEWS. EU Referendum Results. In *bbc.com*. [online]. 2016. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results

³⁵ Článok 50 Lisabonskej zmluvy o Európskej únii umožňuje členskému štátu vystúpiť z Európskej únie, ak si to tento členský štát želá.

³⁶ CAUSEVIC, Mirza. BREXIT – RELEVANT LEGAL ASPECTS BREXIT. In *fpm.gov.ba*. [online]. 2019. [cit. 2020-12-26]. ISSN 0555-0092. Dostupné na: <https://www.fpm.gov.ba>

³⁷ EUROPA.EU Parlament dal zelenú menovaniu Juliana Kinga za komisára pre bezpečnostnú úniu. In *europarl.europa.eu*. [online]. 2016. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20160909IPR41739/parlament-dal-zelenu-menovaniu-juliana-kinga-za-komisara-pre-bezpecnostnu-uniu>

Európske štáty sa k výsledkom vyjadrili spoločne a dodali, že sú okamžite pripravené rokovať s VB o podmienkach vystúpenia. „V slobodnom a demokratickom procese britskí obyvatelia vyjadrili svoje želanie opustiť Európsku úniu. Toto rozhodnutie ľutujeme, ale rešpektujeme.“³⁸

Hypotetické možnosti brexitu

Dňa 31. januára 2020 VB oficiálne vystúpila z EÚ, odchod sa vďaka obom stranám uskutočnil riadeným spôsobom a bola prijatá Dohoda o vystúpení. Od 1. februára 2020 začalo plynúť prechodné obdobie, v ktorom boli podmienky pre VB rovnaké, akoby bola členom EÚ. Táto fáza trvala do 31. decembra 2020. Počas tohto obdobia bolo nutné vyrokovať dohodu o budúcich obchodných vzťahoch medzi EÚ a VB, ktorá bude upravovať vzťahy od januára 2021. Medzi hlavné hypotetické varianty odchodu patrili možnosti, ako tvrdý brexit, zavedenie zóny voľného obchodu, zavedenie colnej únie a vstup do Európskeho hospodárskeho priestoru.³⁹

V prípade, ak by prišlo k tvrdému brexitu, teda odchodu bez dohody, VB by sa vrátila k pravidlám obchodovania podľa WTO. Takáto možnosť by vážne narušila vzťahy medzi Britániou a Úniou, pretože by prišlo k opätovnému zavedeniu tarifných a netarifných prekážok v obchode. VB by nemala prístup k spoločnému trhu, zónam voľného obchodu a taktiež by nemohla obchodovať podľa dohôd, ktoré má EÚ podpísane s tretími krajinami. V prípade, ak by VB vystúpila z EÚ bez dohody, musela by hľadať nové obchodné možnosti a nových obchodných partnerov. Potenciál pre nadviazanie nových obchodných vzťahov má VB s USA, Novým Zélandom a Austráliou. Tvrdý brexit by však nemal dobrý vplyv ani na jednu stranu a to z dôvodu, že by prišlo k obmedzeniam v obchode a pohybe občanov.⁴⁰

Ďalšou hypotetickou možnosťou bol pre VB odchod s dohodou, mäkký brexit, ten obsahoval viacero variantov. Jedným z nich bol prvý stupeň ekonomickej integrácie, pásma voľného obchodu. V tomto prípade by VB mala celkový alebo čiastočný prístup na európsky trh. Odstránili by sa clá a kvantitatívne obmedzenia v obchode. Colné tarify

³⁸ EUROPA.EU. The EU's response to Brexit. In *consilium.europa.eu*. [online]. 2016. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/brexit/>

³⁹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SK. Brexit. In *mzv.sk*. [online]. 2019. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/brexit-vseobecne-info>

⁴⁰ DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. UK trade agreements with non-EU countries in a no-deal Brexit. In *gov.uk*. [online]. 2019. [cit. 2020-11-27]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries-in-a-no-deal-brexit#trade-agreements-that-have-been-signed>

voči nečlenom by si však ponechali vlastné. Voľný pohyb osôb a jeho regulácia by v tomto prípade neboli viazané. Tento scenár odchodu preferovali obe strany, konkrétne z toho dôvodu, že VB by mohla naďalej využívať ekonomické benefity EÚ a členské krajiny EÚ by mohli dovážať tovar do VB bez toho, aby bolo naňho uvalené clo.⁴¹

Ako tretia možnosť prichádzala do úvahy dohoda o zavedení colnej únie medzi VB a EÚ. Je to druhý stupeň regionálnej ekonomickej integrácie, pri ktorej dochádza k odstraňovaniu prekážok v obchode. Zahrňuje voľný pohyb tovaru, ktorý je prečlený iba pri vstupe do colnej únie. Členské štáty uplatňujú rovnakú obchodnú politiku voči ostatným krajinám, colný sadzobník, importné a exportné kvóty.⁴² VB by musela vystúpiť z jednotného trhu a colnej únie EÚ, aby sa mohla vytvoriť nová colná únia, ktorá by umožňovala voľný pohyb tovaru. Podmienkou by bolo uplatňovanie spoločnej obchodnej politiky voči nečlenom. Zavedenie druhého stupňa ekonomickej integrácie medzi VB a EÚ by bolo možné len v prípade, ak by VB mohla zasahovať do rozhodovania budúcich obchodných dohodách EÚ.⁴³

Ďalšou možnosťou bola pre VB vstúpenie do Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP). EHP bolo vytvorené v roku 1994, jeho cieľom je rozšírenie ustanovení EÚ a jej vnútorného trhu na krajiny patriace do EZVO. Jej členovia sú Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko (obrázok 2). Okrem Švajčiarska sú tieto krajiny členmi EHP spolu s členskými krajinami EÚ.⁴⁴

V prípade, ak by sa VB pridala po brexite ku krajinám EZVO a následne vstúpila do EHP, mohla by využívať výhody jednotného trhu EÚ. Pre VB by to znamenalo voľný pohyb tovaru, služieb, osôb a kapitálu bez toho aby porušili obchodnú politiku EÚ. Ovplyvňovať alebo spolurozhodovať o obchodnej politike by VB nemohla, mohla by sa však zúčastňovať aspoň rokovaní.⁴⁵ Tento stupeň integrácie mal vybudovať takú formu,

⁴¹ CHANG, Winston. Brexit and its economic consequences. In *onlinelibrary.wiley.com*. [online]. 2018. [cit. 2020-11-29]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1111/twec.12685>

⁴² BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. 5. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2010. s. 113. ISBN 978-80-89393-18-3.

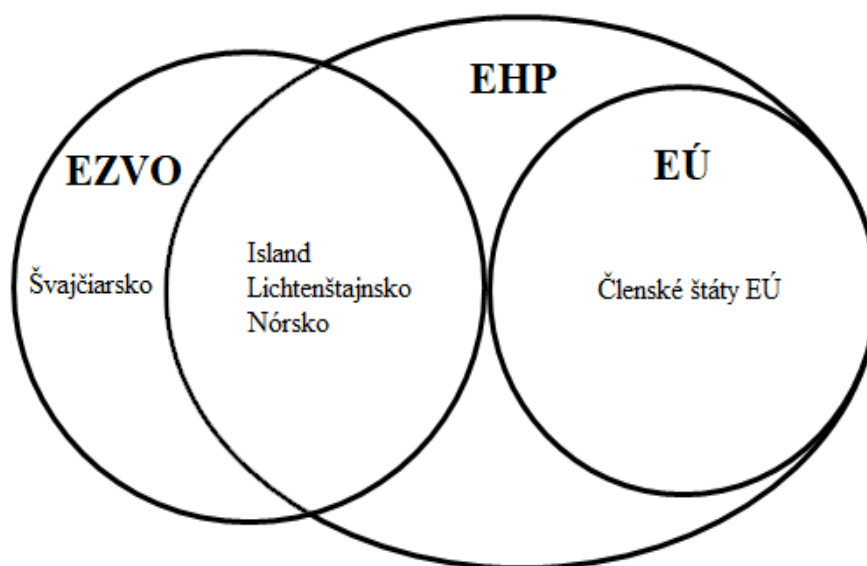
⁴³ THE ECONOMIST. What is the EU's customs union and why it is central to Brexit?. In *economist.com*. [online]. 2018. [cit. 2020-11-30]. Dostupné na: <https://www.economist.com/britain/2018/03/01/what-is-the-eus-customs-union-and-why-is-it-central-to-brexit>

⁴⁴ÁLVAREZ LÓPEZ, María – RAKSTELYTE, Ausra. Európsky hospodársky priestor (EHP), Švajčiarsko a sever. In *europarl.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-02]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/169/the-european-economic-area-eea-switzerland-and-the-north>

⁴⁵BIONDI, Andrea – BIRKINSHAW, Patrik. *Britain alone!: The Implications and Consequences of United Kingdom Exit from the EU*. Holandsko : Kluwer Law International, 2016, s. 119. ISBN 978-90-411-5832-1.

aby sa aj krajiny EZVO mohli zapájať do zahraničného obchodu bez prekážok. Cieľom dohody o EHP je podporovať dlhodobé a vyrovnané posilňovanie obchodných a ekonomických vzťahov medzi členskými krajinami EÚ a EZVO.⁴⁶ Veľkou výhodou pre VB by bolo, že v rámci EHP nie je colná únia. To znamená, že VB by mohla rozhodovať podľa vlastnej obchodnej politiky voči tretím krajinám a nemusela by sa prispôsobovať EÚ. Mala by otvorené nové obchodné možnosti a podmienky by si mohla určovať tak, aby jej vyhovovali.⁴⁷

Obrázok 2 **Krajiny EHP**

Prameň: Vlastné spracovanie podľa FINANCNASPRAVA. Informácia o členských štátoch Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP). In *financnasprava.sk*. [online]. 2014. [cit. 2020-12-02]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Novinky_z_legislativy/2014/medzinar_zdanovanie/2014.010.06_inf_EHP.pdf

1.3 Dohoda prijatá Veľkou Britániou a Európskou úniou

Dohoda o budúcich vzťahoch medzi VB a EÚ bola prijatá 24. decembra 2020, bola schválená hornou aj dolnou komorou britského parlamentu a taktiež aj Radou EÚ. Jedná sa o dohodu, ktorá je významná pre obe strany, VB sa nebude musieť riadiť podľa

⁴⁶ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. s. 113. ISBN 80-7179-804-5.

⁴⁷ KINNOCK, Stephen. European Economic Area: UK Membership. In *hansard.parliament.uk*. [online]. 2017. [cit. 2020-12-02]. Dostupné na: <https://hansard.parliament.uk/commons/2017-11-06/debates/FEEE4AD5-7465-47A4-97CA-A9B41B9DCAD9/EuropeanEconomicAreaUKMembership>

pravidiel WTO, čo znamená, že na tovar nebudú uvalené vysoké clá a kvóty. Dohoda o voľnom obchode uzatvorená medzi VB a členskými štátmi EÚ pozostáva z nasledujúcich 4 pilierov:⁴⁸

- spravodlivý a udržateľný obchod,
- prepojenosť, udržateľnosť a spoločné príležitosti,
- občianska bezpečnosť,
- nový rámec riadenia pre spoluprácu medzi EÚ a VB.

Prvý pilier dohody zabezpečuje udržateľnosť obchodnej politiky tak, aby EÚ aj VB dodržiavala štandardy zabezpečujúce ochranu životného prostredia, pracovných a sociálnych štandardov a taktiež štátnu pomoc. Ďalej zabezpečuje férovú súťaž medzi podnikmi z EÚ a VB s rovnakými podmienkami. Dohoda taktiež určuje nulové clá a kvóty na všetok tovar, ten však musí spĺňať všetky potrebné požiadavky pravidiel pôvodu tovaru. Vzhľadom na to, že VB opustila colnú úniu EÚ, na hraniciach sa zaviedli kontroly, ktoré slúžia na kontrolu regulačných noriem EÚ, vrátane predpisov o bezpečnosti potravín.

Druhý pilier dohody sa zameriava na spoločné záujmy, ide najmä o dopravu, energiu, rybolov a budúce programy EÚ. Zabezpečuje stabilnú cestnú, vlakovú, lodnú a leteckú dopravu. Energia tvorí dôležitú časť dohody, vzhľadom na prepojenosť VB a štátov EÚ pomocou plynovodov a elektrických káblov. Aj keď už VB nemôže čerpať výhody jednotného trhu EÚ, zostávajú tieto toky naďalej aktívne, aby mohli obe ekonomiky ďalej fungovať bez obmedzení. Rybolov bola veľmi diskutovaná téma pri určovaní podmienok brexitu. Na najbližších 5 rokov lode z EÚ budú naďalej môcť loviť vo vodách VB, avšak VB bude dostávať väčší podiel ako doteraz. Posledným bodom, ktorý zahŕňa druhý pilier je účasť VB pri hlavných, budúcich programoch EÚ a, taktiež ich financovanie.

Tretí pilier dohody obsahuje najmä body ohľadom bezpečnosti občanov VB a EÚ, vzájomné zdieľanie dát a opatrenia proti špinavému praniu peňazí. Policajné a súdne orgány VB a EÚ budú naďalej spolupracovať, aby bola zabezpečená ochrana obyvateľov pred cezhraničnými trestnými aktivitami a terorizmom. Uplatňovať sa budú základné ľudské práva podľa Európskeho dohovoru o ľudských právach. VB stratila možnosť príjmu dát členských štátov EÚ, avšak obe strany sa dohodli na kontrolovanom vymieňaní dát, kvôli

⁴⁸ EUROPA.EU. EU – UK Trade and Cooperation Agreement: protecting European interests, ensuring fair competition, and continued cooperation in areas of mutual interest. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-09]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2531

trestnej činnosti a terorizmu. Posledným bodom v treťom pilieri je spoločný boj VB a EÚ proti praniu špinavých peňazí a terorizmu.

Posledný štvrtý pilier stanovuje jednotný rámec riadenia ohľadom prijatej dohody, ktorá bude kontrolovaná zástupcami VB aj EÚ. V prípade, ak by došlo k narušeniu novej dohody jednou alebo druhou stranou, tak môžu byť opätovne zavedené clá a kvóty, prípadne odvetné opatrenia.⁴⁹

⁴⁹ EUROPA.EU. A new relationship – Brochure. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2531

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľ práce

Hlavným cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť obchodné vzťahy medzi VB a členskými krajinami EÚ v súvislosti s brexitom a jeho dopadmi na britskú ekonomiku. Za účelom dosiahnutia hlavného cieľa sme si určili aj nasledovné parciálne ciele:

- charakterizovať postavenie VB a EÚ vo svetovom hospodárstve;
- určiť stupne ekonomickej integrácie;
- analyzovať ekonomickú charakteristiku VB a EÚ;
- zhodnotiť referendum o vystúpení VB z EÚ;
- preskúmať hypotetické možnosti brexitu;
- ozrejniť dohodu prijatú medzi VB a EÚ;
- analyzovať zahraničný obchod VB s tretími krajinami, s EÚ a so SR;
- preskúmať komoditnú štruktúru VB s tretími krajinami, s EÚ a so SR;
- zhodnotiť vplyv brexitu na kľúčové sektory ekonomiky VB;
- analyzovať vplyv brexitu na britskú libru;
- preskúmať vplyv brexitu na migráciu občanov EÚ do VB;
- analyzovať odchod VB z EÚ pomocou SWOT analýzy;
- určiť možnosti pre rozvoj budúcich obchodných vzťahov VB.

K lepšiemu prehľadneniu a pochopeniu problematiky sme vytvorili vlastné grafy, tabuľky a obrázky. V záverečnej práci sme tiež využili viaceré vedecké metódy ako selekcia, analýza, komparácia, indukcia, dedukcia, štatistické metódy a metódu objasňovania, ktoré nám pomohli naplniť hlavný cieľ práce.

Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania záverečnej práce je zhodnotenie obchodných vzťahov medzi VB a členskými krajinami EÚ v súvislosti s brexitom a jeho dopadmi na britskú ekonomiku.

Obsah bakalárskej práce je rozdelený do troch kapitol. K tomu, aby sme naplnili hlavný cieľ bolo nutné vyhľadať a naštudovať dostupnú odbornú literatúru zaoberajúcu sa touto problematikou, predovšetkým zo zahraničných zdrojov. Relevantné informácie k práci sme čerpali z internetových a knižných zdrojov.

V prvej kapitole sme sa venovali teoretickým aspektom skúmanej problematiky a charakterizovali sme základné pojmy záverečnej práce. Preskúmali sme postavenie EÚ vo svetovom hospodárstve a jej základnú charakteristiku, postavenie VB vo svetovom hospodárstve a jej základnú charakteristiku, ako aj prijatú dohodu VB a EÚ.

V druhej kapitole sme si stanovili hlavný cieľ a parciálne ciele práce. Taktiež sme objasnili objekt skúmania bakalárskej práce. Ďalej sme určili metodiku práce a metódy skúmania, ktoré sme využili pri písaní.

V tretej kapitole sme sa venovali praktickým aspektom skúmanej problematiky. Dôležitou súčasťou tejto kapitoly bolo preskúmať teritoriálnu štruktúru zahraničného obchodu VB, ale aj komoditnú štruktúru VB. Zamerali sme sa na zahraničný obchod VB s tretími krajinami, s EÚ a so SR. Obchod VB s tretími krajinami sme sa rozhodli uviesť z dôvodu lepšieho pochopenia poslednej podkapitoly. Zároveň sme skúmali vplyv brexitu na ekonomiku VB, a to z pohľadu jej kľúčových sektorov, libry a migrácie. V závere tretej kapitoly sme preskúmali možné budúce obchodné vzťahy VB.

Metódy použité pri spracovaní záverečnej práce

Pri písaní záverečnej práce bolo nutné zvoliť si vhodné metódy skúmania, ktoré nám pomohli dosiahnuť hlavný cieľ práce. Pri výbere odborných informácií k problematike sme spomedzi internetových a knižných zdrojov využili metódu selekcie. Najviac využívanou metódou v práci bola analýza, ktorú sme použili v takmer celej práci, najmä pri skúmaní teritoriálnej a komoditnej štruktúry zahraničného obchodu VB s tretími krajinami, ako aj s EÚ a so SR. V podkapitole o britskom referende sme využili metódu komparácie, a to pri výsledkoch referenda v jednotlivých častiach VB, taktiež sme v tejto časti využili metódu dedukcie. Metódu objasňovania sme použili najmä v časti o hypotetických možnostiach odchodu VB z EÚ. Grafy a tabuľky v záverečnej práci sme vytvorili pomocou štatistických metód, ktoré nám pomohli zaznamenať údaje. Metódu indukcie sme využili, pri spracovaní podkapitoly o možných budúcich obchodných vzťahov VB.

3 Výsledky práce a diskusia

V teoretickej časti práce bolo spomenuté, akú veľkú úlohu plnila VB v integračnom vývoji EÚ. Postupným rozvojom členských štátov EÚ, ale aj EÚ samotnou prichádzalo k zmenám v zahraničnom obchode, ako aj v postavení EÚ vo svetovom hospodárstve. VB spolu s ostatnými krajinami začali výrazne ekonomicky rásť v druhej polovici 20. storočia. Tento rast zapríčinila svetová globalizácia. Využitie rýchleho rozvoja zahraničného obchodu a investícií dostalo VB medzi krajiny s najväčšou ekonomikou na svete. V roku 2020 predstavovalo britské hospodárstvo piatu najväčšiu ekonomiku na svete podľa HDP. Za rok 2020 tvorilo HDP VB 2,3 bil. eur.⁵⁰ Poradie krajín s najväčšou ekonomikou podľa HDP v roku 2020 znázorňuje tabuľka 1.

Tabuľka 1 Najväčšie ekonomiky sveta podľa HDP v r. 2020 (v bil. eur)

Poradie	Krajina	HDP
1.	USA	17,4
2.	Čína	12,4
3.	Japonsko	4,1
4.	Nemecko	3,2
5.	Veľká Británia	2,3
6.	India	2,2
7.	Francúzsko	2,1
8.	Taliansko	1,5
9.	Kanada	1,3
10.	Južná Kórea	1,3

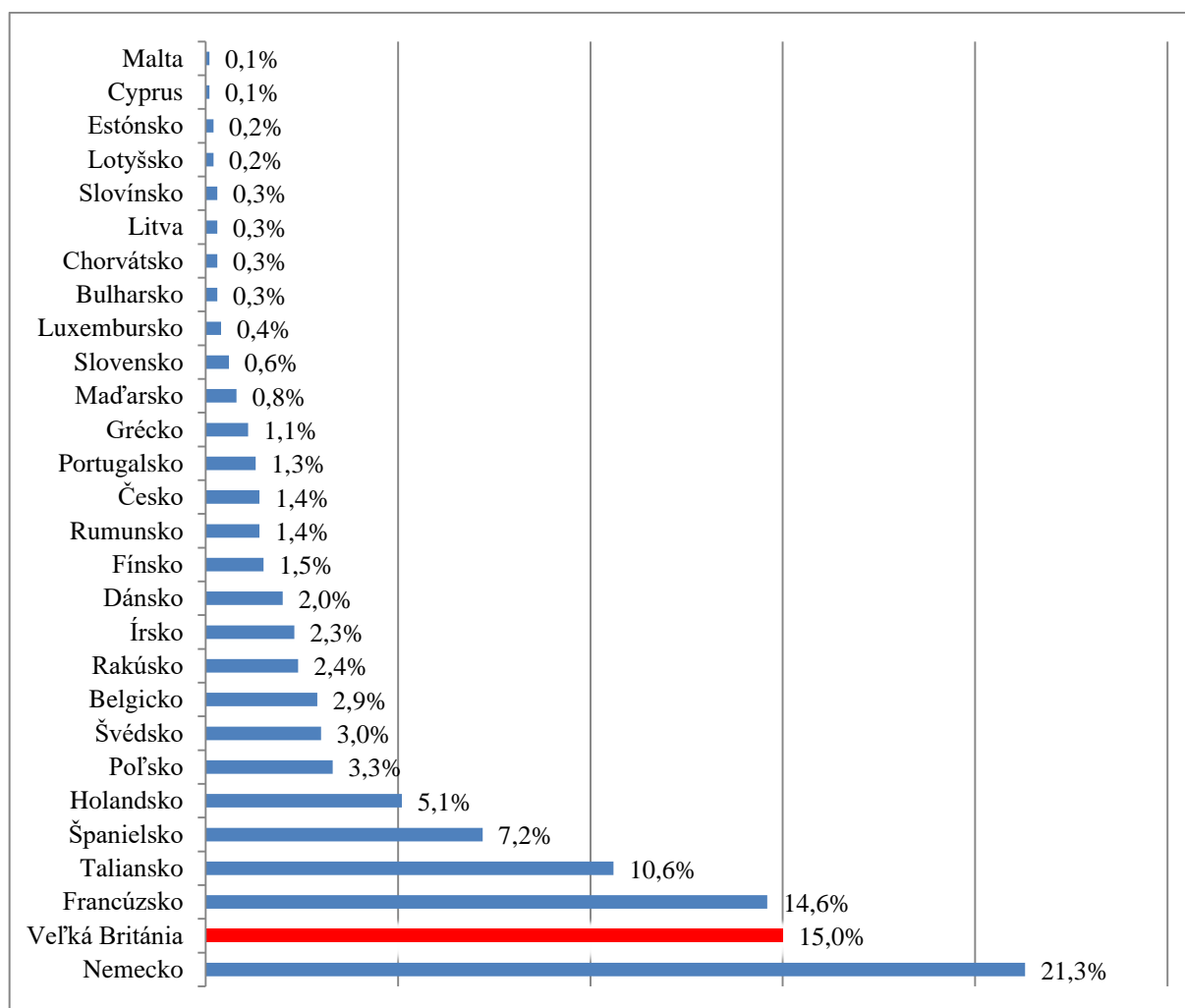
Prameň: Vlastné spracovanie podľa GPS. Top 15 Countries by GDP in 2020. In *globalpeoservices.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2020/>

Rast HDP vo VB predstavoval v rokoch 2013 – 2015 v priemere 2,5 % ročne. V roku 2016 a 2017 rast HDP VB poklesol na 1,7 %. V roku 2018 a 2019 predstavoval britský rast HDP len 1,3 % a v roku 2020 -9,9 %. Napriek tomu, že VB zaznamenala výrazné zníženie oproti rokom 2013 – 2015, tak tvorila v roku 2020 druhý najväčší podiel HDP v EÚ.⁵¹ Graf 7 znázorňuje podiel HDP VB s ostatnými krajinami EÚ v roku 2020.

⁵⁰ GPS. Top 15 Countries by GDP in 2020. In *globalpeoservices.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2020/>

⁵¹ OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Gross Domestic Product: Year on Year growth: CVM SA %. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomestic-productgdp/timeseries/ihyp/pn2>

Graf 7 Podiel HDP krajín EÚ na celkovom HDP EÚ v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. GDP and main components (output, expenditure and income). In *appsso.eurostat.ec.europa.eu*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné na: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Ekonomika VB rástla pred brexitom v rokoch 2013 – 2015 v priemere 2,5 % ročne. Práve kvôli brexitu začala britská ekonomika postupne spomaľovať a to už od roku 2016. Za 4 roky neistoty plynúcej z odchodu VB z EÚ sa okrem britského zahraničného obchodu znížili aj investície a migrácia, čo zapríčinilo mierne zníženie príjmu domácností. Negatívne dôsledky brexitu budú aj naďalej ovplyvňovať rast HDP a odhaduje sa, že v roku 2030 bude VB ekonomicky výrazne pozadu v porovnaní s tým, ak by zostala členom EÚ.⁵²

⁵² VAITILINGAM, Romesh. After Brexit: the impacts on the UK and EU economies by 2030. In *blogs.lse.ac.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné na: <https://blogs.lse.ac.uk/businessreview/2021/01/25/after-brexit-the-impacts-on-the-uk-and-eu-economies-by-2030/>

3.1 Analýza zahraničného obchodu Veľkej Británie

Zahraničný obchod predstavuje pre VB jeden z najdôležitejších, ak nie najdôležitejší faktor pri rozvoji a fungovaní ekonomiky. Je to spôsobené veľkou otvorenosťou britskej ekonomiky. Už v 60. rokoch 20. storočia predstavoval obchod s tovarom pre VB veľký percentuálny podiel na tvorbe HDP, ktorý sa ešte viac zvýšil po vstupe VB do ES v roku 1973. Tento krok spravila VB z dôvodu, že ES prosperovalo viac ako EZVO.⁵³ V súčasnosti patrí VB medzi krajiny s najväčším exportom a importom na svete. V roku 2020 VB exportovala tovary v hodnote 352,1 mld. eur a skončila ako desiaty najväčší exportér tovarov na svete. Z hľadiska importu tovarov bola VB v roku 2020 na piatom mieste. Import tovarov VB predstavoval 553,6 mld. eur. Nasledujúca tabuľka 2 zobrazuje krajiny s najväčším exportom a importom tovarov v roku 2020.

Tabuľka 2 Najväčší svetoví exportéri a importéri s tovarom v r. 2020 (v mld. eur)

Poradie	Krajina	Export	Poradie	Krajina	Import
1.	Čína	2 269,7	1.	USA	2 109,4
2.	USA	1 254,1	2.	Čína	1 801,0
3.	Nemecko	1 207,1	3.	Nemecko	1 026,7
4.	Holandsko	591,4	4.	Japonsko	556,0
5.	Japonsko	562,0	5.	Veľká Británia	553,6
6.	Južná Kórea	449,3	6.	Holandsko	522,3
7.	Taliansko	434,7	7.	Francúzsko	498,7
8.	Francúzsko	417,1	8.	Južná Kórea	409,6
9.	Belgicko	367,9	9.	Taliansko	370,5
10.	Veľká Británia	352,1	10.	Kanada	354,8

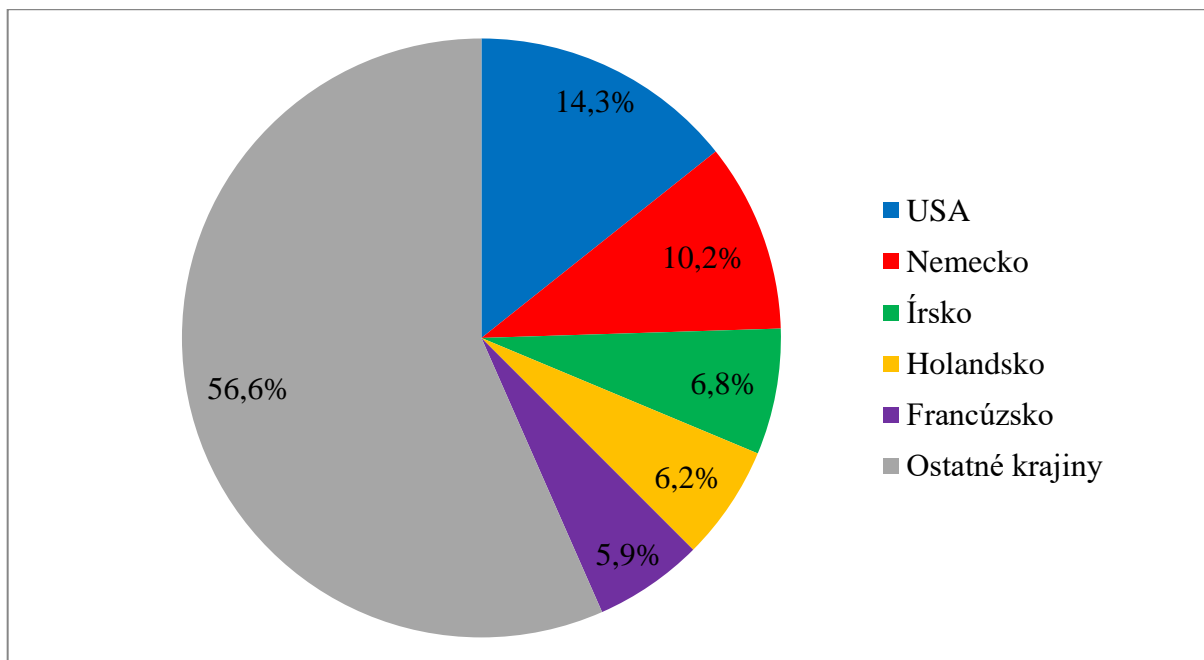
Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Country_SelProduct.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1

Nasledujúci graf 8 zobrazuje percentuálny podiel exportu tovarov VB s jej piatimi najvýznamnejšími obchodnými partnermi v roku 2020. VB v roku 2020 najviac exportovala tovar do USA, tento export tvoril podiel 14,3 %. Druhá krajina, do ktorej VB najviac exportovala tovar bolo Nemecko s podielom 10,2 %. Ďalšie nasledovalo Írsko, ktorého podiel

⁵³ BANKUNDERGROUND. UK trade: going steady since the 1960s. In *bankunderground.co.uk*. [online]. 2018. [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://bankunderground.co.uk/2018/04/20/uk-trade-going-steady-since-the-1960s/>

bol 6,8 %. Na štvrtom mieste bolo Holandsko, do ktorého VB exportovala tovar s podielom 6,2 %. Medzi piatimi najvýznamnejšími krajinami pre VB z hľadiska exportu v roku 2020 bolo aj Francúzsko, podiel exportu do Francúzska v roku 2020 predstavoval 5,9 %.

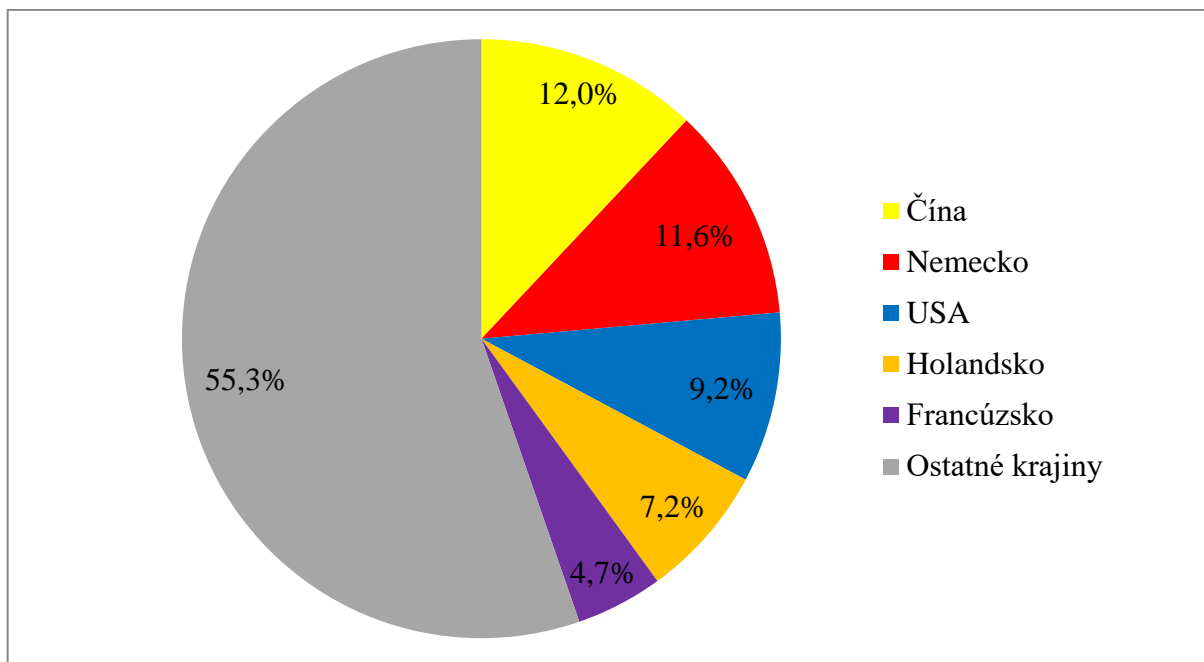
Graf 8 Najvýznamnejší obchodní partneri VB v exporte tovarov v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Country_SelProduct.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1

Nasledujúci graf 9 zobrazuje percentuálny podiel importu tovarov VB s jej piatimi najvýznamnejšími obchodnými partnermi v roku 2020. V prípade importu tovarov do VB v roku 2020 bol najvýznamnejší obchodný partner Čína, ktorej podiel predstavoval 12,0 %. Druhý najvýznamnejší obchodný partner z hľadiska importu bolo Nemecko, podiel importu VB z Nemecka v roku 2020 predstavoval 11,6 %. Tretí najvýznamnejší import VB pochádzal z USA s podielom 9,2 %. Za USA nasledovalo Holandsko, ktoré je pre VB štvrtý najvýznamnejší obchodný partner z hľadiska exportu aj importu. V roku 2020 tvoril podiel importu z Holandska pre VB 7,2 %. Ako piate bolo Francúzsko, import tovarov z Francúzska do VB predstavovalo 4,7 %.

Graf 9 Najvýznamnejší obchodní partneri VB v importe tovarov v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: https://www.trademapp.org/Country_SelProduct.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1

3.1.1 Analýza zahraničného obchodu Veľkej Británie s tretími krajinami

V tejto kapitole sme sa zamerali na zahraničný obchod VB s tretími krajinami v roku 2020. Tretie krajiny predstavujú všetky krajiny na svete okrem členských krajín EÚ. V tabuľke 3 je zobrazené poradie tretích krajín podľa hodnoty exportu a importu tovaru VB s tretími krajinami v roku 2020.

V roku 2020 export tovaru VB s tretími krajinami predstavoval 189,9 mld. eur. Spomedzi tretích krajín najviac VB exportovala tovary do USA, tento export bol v hodnote 50,4 mld. eur. Po USA bolo najviac exportovaných tovarov z VB do Švajčiarska, v hodnote 17,0 mld. eur. Tretí najvýznamnejší obchodný partner spomedzi tretích krajín z hľadiska exportu tovarov v roku 2020 bola Čína, kam VB exportovala tovar v hodnote 16,3 mld. eur. Štvrtý najväčší export tovarov smeroval do Hong Kongu, a to 9,3 mld. eur. Piaty najvýznamnejší obchodný partner spomedzi tretích krajín bola Kanada, VB exportovala tovar do Kanady v hodnote 6,6 mld. eur. Ďalšími významnými tretími krajinami, do ktorých VB exportovala tovar v roku 2020 boli Japonsko, Turecko, Spojené arabské emiráty (SAE), Singapur a Nórsko.

V roku 2020 import tovaru VB z tretích krajín predstavoval 296,7 mld. eur. Najvýznamnejší importný partner VB spomedzi tretích krajín bola v roku 2020 Čína, VB importovala z Číny tovar v hodnote 66,3 mld. eur. Druhým najdôležitejším obchodným partnerom spomedzi tretích krajín z hľadiska importu tovarov boli USA, import tovarov z USA do VB predstavoval 50,9 mld. eur. Ako tretie bolo Rusko, z ktorého VB importovala v roku 2020 tovar v hodnote 21,5 mld. eur. Po Rusku nasledovala Kanada, importovaný tovar VB z Kanady bol v hodnote 13,2 mld. eur. Päťicu najvýznamnejších obchodných partnerov spomedzi tretích krajín z hľadiska importu tovarov uzatvára Hong Kong. VB importovala tovar z Hong Kongu v roku 2020 v hodnote 13,0 mld. eur. Na importe VB z tretích krajín sa podieľali ďalší významní obchodní partneri ako Turecko, Švajčiarsko, Japonsko, Austrália a Južná Afrika.

Tabuľka 3 **Vzájomný obchod medzi VB a tretími krajinami v r. 2020 (v mld. eur)**

Poradie	Krajina	Export	Poradie	Krajina	Import
1.	USA	50,4	1.	Čína	66,3
2.	Švajčiarsko	17,0	2.	USA	50,9
3.	Čína	16,3	3.	Rusko	21,5
4.	Hong Kong	9,3	4.	Kanada	13,2
5.	Kanada	6,6	5.	Hong Kong	13,0
6.	Japonsko	6,4	6.	Turecko	10,1
7.	Turecko	5,6	7.	Švajčiarsko	10,0
8.	SAE	5,5	8.	Japonsko	8,9
9.	Singapur	5,0	9.	Austrália	8,9
10.	Nórsko	4,6	10.	Južná Afrika	6,8

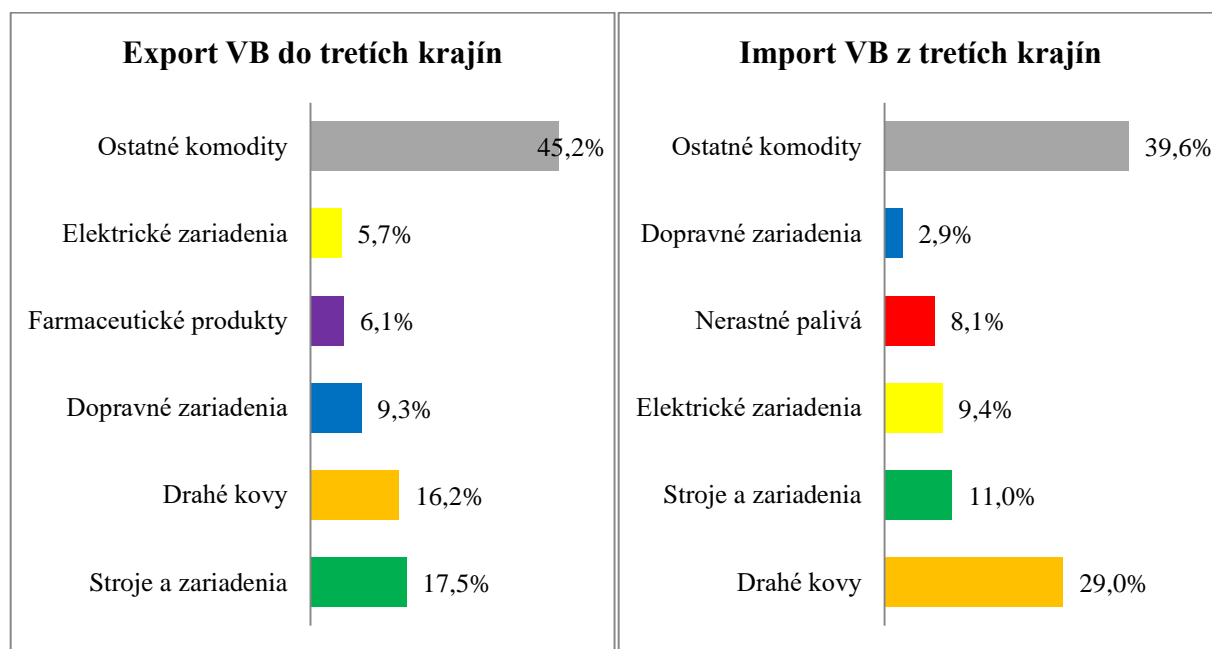
Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-07]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Country_SelProduct.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1

V ďalšej časti tejto podkapitoly sme sa zamerali na komoditnú štruktúru VB, konkrétne na jednotlivé komodity a ich podiel na exporte a importe VB do tretích krajín, čiže mimo krajín EÚ v roku 2020. Nasledujúci graf 10 zobrazuje komodity, ktoré VB najviac exportovala v roku 2020 do tretích krajín spolu s ich percentuálnym podielom. Najviac exportovanou komoditou VB boli stroje a zariadenia, ktoré tvorili 17,5 % exportu VB do tretích krajín. Po strojoch a zariadeniach nasledovali drahé kovy s podielom na exporte 16,2 %. Až na treťom mieste boli dopravné zariadenia, ktoré tvorili podiel 9,3 %. Štvrtou najviac

exportovanou komoditou VB do tretích krajín boli v roku 2020 farmaceutické produkty, ktoré tvorili podiel 6,1 %. Piatou, taktiež významnou exportnou komoditou VB boli elektrické zariadenia. Podiel exportu elektrických zariadení do tretích krajín predstavoval 5,7 %. Týchto päť komodít tvorilo spoločne v roku 2020 viac ako polovicu (54,8 %) exportných komodít z VB do tretích krajín.

Import tovarov VB z tretích krajín bol v roku 2020 väčší o 106,8 mld. eur v porovnaní s exportom tovarov. Znamená to, že saldo obchodnej bilancie VB s tretími krajinami bolo v roku 2020 pasívne. Graf 10 taktiež zobrazuje najviac importované komodity VB z tretích krajín v roku 2020 a ich percentuálny podiel na importe. Najviac importovanou komoditou VB z tretích krajín v roku 2020 boli drahé kovy, ktoré predstavovali 29,0 % podiel na importe VB. Za nimi nasledovali stroje a zariadenia s podielom 11,0 %. Na treťom mieste boli elektrické zariadenia, ktorých percentuálny podiel na importe VB predstavoval 9,4 %. Tieto tri komodity predstavujú takmer polovicu (49,4 %) všetkých importných komodít do VB z tretích krajín v roku 2020. Taktiež veľmi významnou importnou komoditou VB boli nerastné palivá, ktoré tvorili podiel 8,1 %. Za nimi nasledovali dopravné zariadenia s podielom 2,9 %.

Graf 10 Exportné a importné komodity VB s tretími krajinami v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-07]. Dostupné na: https://www.trademapp.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c826%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

3.1.2 Analýza zahraničného obchodu Veľkej Británie s krajinami EÚ

Členské krajiny EÚ patria medzi hlavných a pravidelných obchodných partnerov VB. Krajiny EÚ tvoria takmer polovicu celkového zahraničného obchodu VB. V roku 2020 bol export tovarov VB do krajín EÚ až 46,1 %. Import tovarov bol ešte väčší ako export a predstavoval 46,4 %.⁵⁴

Nasledujúca tabuľka 4 zobrazuje export VB s najvýznamnejšími krajinami EÚ v roku 2020. V prílohe 1 sú zobrazené aj ostatné členské krajiny EÚ, do ktorých VB exportovala tovar v roku 2020.

VB exportovala tovary do krajín EÚ v celkovej hodnote 162,2 mld. eur. Najviac britských exportov smerovalo spomedzi krajín EÚ do Nemecka v hodnote 36,0 mld. eur. Druhým najvýznamnejším exportným partnerom VB z krajín EÚ bolo Írsko, hodnota exportu VB do Írska v roku 2020 bola 24,1 mld. eur. Tretím najvýznamnejším exportným partnerom VB spomedzi krajín EÚ bolo Holandsko, exportovaný tovar predstavoval 21,8 mld. eur. Ďalším významným exportným partnerom VB spomedzi krajín EÚ bolo v roku 2020 Francúzsko. Britský export do tejto krajiny predstavoval 20,7 mld. eur. Päťicu najvýznamnejších obchodných partnerov z hľadiska exportov tovarov VB do krajín EÚ uzatvára Belgicko s hodnotou exportu 11,9 mld. eur. Ďalšie významné krajiny EÚ, do ktorých VB exportovala tovar boli Španielsko, Taliansko, Poľsko, Švédsko a Dánsko.

V tabuľke 4 môžeme taktiež vidieť, z ktorých krajín EÚ VB najviac importovala tovar v roku 2020. Hodnota importu tovarov VB z jednotlivých členských krajín EÚ v roku 2020 je zobrazená v prílohe 1.

Import tovaru VB z krajín EÚ v roku 2020 predstavoval 256,9 mld. eur. Vzhľadom na to, že import tovarov VB z EÚ bol väčší ako export tovarov VB do EÚ, saldo obchodnej bilancie VB bolo v roku 2020 pasívne.⁵⁵ Najvýznamnejší importný partner VB v roku 2020 bolo Nemecko, rovnako ako pri exporte. Import z Nemecka predstavoval tovar

⁵⁴ INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-07]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c826%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

⁵⁵ INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-07]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c826%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

v hodnote 64,4 mld. eur. Druhý najväčší import tovarov VB pochádzal z Holandska v hodnote 40,0 mld. eur. Tretím významným obchodným partnerom z EÚ, z hľadiska importu v roku 2020 bolo Francúzsko, z ktorého VB importovala tovar v hodnote 26,0 mld. eur. Ďalšieho významného importného partnera predstavovalo Belgicko, z ktorého VB importovala tovar v hodnote 25,0 mld. eur. Piate bolo Taliansko, z ktorého VB importovala tovar v hodnote 20,3 mld. eur. Ďalšie taktiež významné krajiny spomedzi členských krajín EÚ z hľadiska importu pre VB boli Španielsko, Írsko, Poľsko, Švédsko a Dánsko.

Tabuľka 4 **Vzájomný obchod medzi VB a krajinami EÚ v r. 2020 (v mld. eur)**

Poradie	Krajina	Export	Poradie	Krajina	Import
1.	Nemecko	36,0	1.	Nemecko	64,4
2.	Írsko	24,1	2.	Holandsko	40,0
3.	Holandsko	21,8	3.	Francúzsko	26,0
4.	Francúzsko	20,7	4.	Belgicko	25,0
5.	Belgicko	11,9	5.	Taliansko	20,3
6.	Španielsko	9,7	6.	Španielsko	16,0
7.	Taliansko	9,6	7.	Írsko	15,0
8.	Poľsko	5,1	8.	Poľsko	12,0
9.	Švédsko	4,9	9.	Švédsko	6,5
10.	Dánsko	2,6	10.	Dánsko	5,3

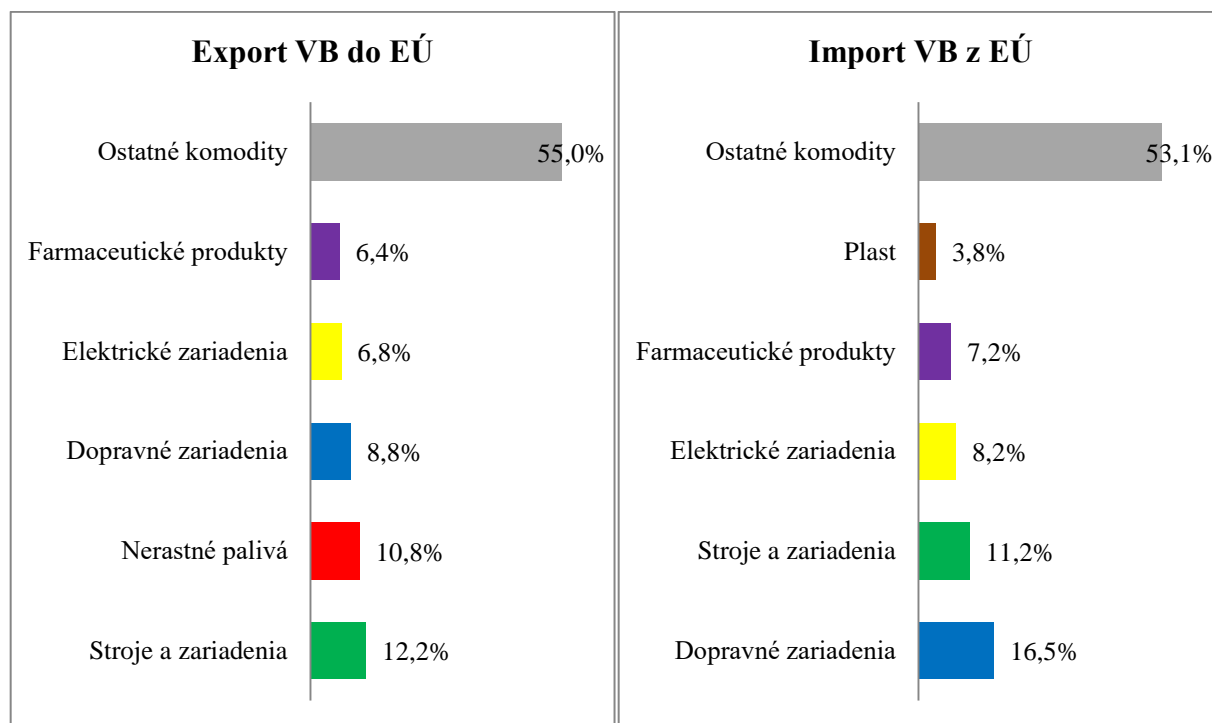
Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-07]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c826%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

V ďalšej časti tejto podkapitoly sme sa zamerali na komoditnú štruktúru VB, konkrétne na jednotlivé komodity a ich podiel na exporte a importe VB do členských krajín EÚ v roku 2020.

Nasledujúci graf 11 zobrazuje najviac exportované a importované komodity VB s krajinami EÚ v roku 2020. VB exportovala do krajín EÚ najviac stroje a zariadenia, ktoré tvorili podiel 12,2 % na britskom exporte. Ďalšou významnou exportnou komoditou boli nerastné palivá s podielom 10,8 %. Tretie skončili dopravné zariadenia, ktoré majú takmer rovnaký podiel exportu do EÚ, ako do tretích krajín. Podiel dopravných zariadení predstavoval v roku 2020 8,8 %. Ďalšími významnými exportnými komoditami VB boli elektrické zariadenia a farmaceutické produkty. Týchto päť komodít tvorilo takmer polovicu (45,0 %) exportovaných komodít VB do krajín EÚ v roku 2020.

Britský import tovarov z EÚ tvoril v roku 2020 taktiež významnú rolu. Britské najviac importované komodity boli v roku 2020 dopravné zariadenia s podielom 16,5 %. Za nimi nasledovali stroje a zariadenia s podielom 11,2 %. Tretie najviac importované komodity boli elektrické zariadenia s podielom 8,2 %. Ďalšie významné importné komodity pre VB v roku 2020 boli farmaceutické produkty a plast. Týchto päť komodít tvorilo takmer polovicu (46,9 %) importovaných komodít VB z EÚ.

Graf 11 Exportné a importné komodity VB s krajinami EÚ v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-08]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1%7c826%7c%7c%7c42%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

VB je závislá na importe dopravných zariadení z EÚ, môžeme vidieť, že rozdiel importu dopravných zariadení z EÚ a z tretích krajín je veľký, konkrétne 13,6 %. VB v roku 2020 zaznamenala pokles exportovaných aj importovaných komodít s EÚ. Vplyv na zahraničný obchod VB s EÚ v roku 2020 mal predovšetkým brexit, ale aj Covid-19, ktorý obmedzil export a import tovarov uzavretím hraníc.

3.1.3 Analýza zahraničného obchodu Slovenskej republiky s Veľkou Britániou

VB z hľadiska zahraničného obchodu tvorí pre SR významného obchodného partnera, najmä kvôli exportu tovaru SR do VB. Zahraničný obchod medzi týmito dvoma krajinami sa postupne rozvíjal a od konca 20. storočia má rastúcu tendenciu exportu, ale aj importu.⁵⁶

V tabuľke 5 môžeme sledovať vývoj objemu obchodu medzi SR a VB v rokoch 2009 – 2020. Okrem toho tabuľka obsahuje aj percentuálny podiel exportu a importu tovarov do VB. Za sledovaných 12 rokov bol percentuálny podiel importu tovarov z VB do SR pomerne stabilný a pohyboval sa okolo 1,4 %. Percentuálny podiel exportu SR do VB mal pozitívny trend rastu do roku 2016, kým neprišlo k referendu o vystúpení VB z EÚ. Od roku 2016 prišlo k miernej stagnácii. Napriek tomu je VB dôležitým obchodným partnerom pre SR z hľadiska exportu tovarov, pretože v roku 2020 tvorila približne 5 % z celkového exportu SR. SR má od začiatku 21. storočia s VB kladné saldo obchodnej bilancie, čo znamená, že SR viacej exportuje do VB ako z nej importuje.

Tabuľka 5 Vývoj objemu vzájomného obchodu medzi SR a VB v r. 2009 – 2020 (v mil. eur, v %)

Rok	Export SR do VB (v mil. eur)	Podiel (v %)	Import SR z VB (v mil. eur)	Podiel (v %)
2009	1 828	4,6	890	2,3
2010	1 825	3,7	847	1,7
2011	1 995	3,5	650	1,2
2012	2 359	3,8	590	1,0
2013	2 760	4,3	636	1,1
2014	3 165	4,9	619	1,0
2015	3 537	5,2	737	1,1
2016	3 731	5,1	824	1,2
2017	3 464	4,7	902	1,3
2018	3 536	4,5	923	1,2
2019	3 911	4,9	1 319	1,7
2020	3 355	4,5	1 245	1,7

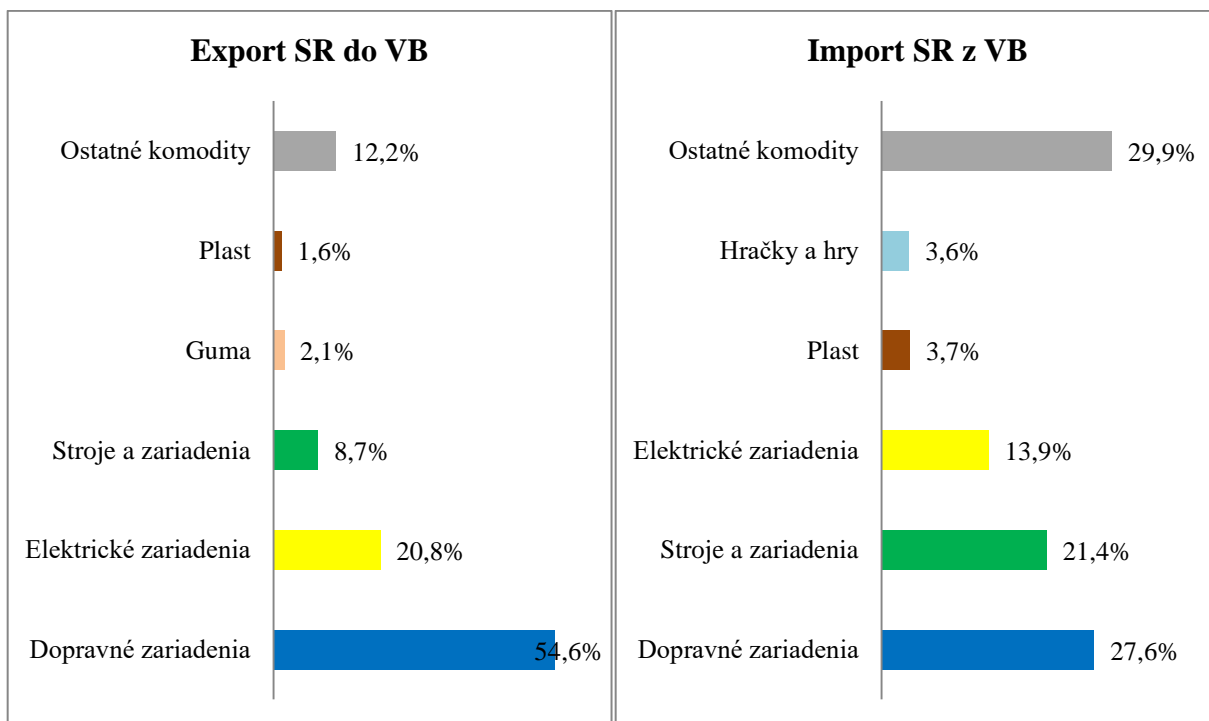
Prameň: Vlastné spracovanie podľa ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Celkový dovoz a celkový vývoz podľa kontinentov a ekonomických zoskupení krajín. In *statdat.statistics.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-10]. Dostupné na: http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome=

⁵⁶ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Celkový dovoz a celkový vývoz podľa kontinentov a ekonomických zoskupení krajín. In *statdat.statistics.sk*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-10]. Dostupné na: http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome=

Graf 12 zobrazuje najviac exportované a importované komodity SR s VB v roku 2020 a ich percentuálny podiel na celkovom exporte a importe SR s VB. Vzhľadom na to, že SR je krajina zameraná na automobilový priemysel, dopravné zariadenia tvorili v roku 2020 najväčší podiel na exporte SR do VB, a to 54,6 %. Druhé najviac exportované boli elektrické zariadenia s podielom 20,8 %. Taktiež významné zastúpenie na exporte SR do VB mali stroje a zariadenia s podielom 8,7 %. Menej významnými exportnými komoditami boli v roku 2020 guma a plast.

Dopravné zariadenia predstavovali aj najviac importovanú komoditu SR z VB, ich podiel bol v roku 2020 27,6 %. Druhý najväčší podiel tvorili stroje a zariadenia, ktorých podiel na importe tovarov SR z VB bol 21,4 %. Okrem dopravných zariadení, strojov a zariadení sa na importe SR z VB podieľajú aj elektrické zariadenia, ktoré tvorili podiel 13,9%. V prvej päťke importných komodít z VB v roku 2020 sa nachádzali aj plast, hračky a hry.

Graf 12 Exportné a importné komodity SR s VB v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-12]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1%7c703%7c%7c826%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

3.2 Analýza vplyvu brexitu na ekonomiku Veľkej Británie

V tejto podkapitole sa venujeme analýze brexitu, jeho vplyvu a dopadu na VB. Britské referendum o vystúpení VB z EÚ bolo prvým krokom k zmene fungovania vzájomných vzťahov, dôsledkom čoho bola uzatvorená dohoda o odchode VB. Uzatvorenie novej Dohody o obchode a spolupráci (TCA), ktorá sa predbežne uplatňuje od januára 2021, vytvorilo pevný základ na zachovanie dlhodobého partnerstva. Rozhodnutie VB ovplyvnilo viacero ekonomík po celom svete, vrátane krajín EÚ, ale aj samotnú britskú ekonomiku. V neposlednom rade dopady odchodu VB z EÚ pociťujú aj samotní občania VB a EÚ. Krajiny EÚ sa musia prispôbiť novému fungovaniu EÚ bez hospodársky silného partnera a pripraviť sa na dlhodobé dôsledky brexitu.⁵⁷ Zo strany VB zasiahol brexit najmä jej kľúčové sektory ekonomiky ako poľnohospodársky priemysel, automobilový priemysel, finančné služby, ostatné služby, tovarový priemysel ako aj samotný vývoj kurzu britskej libry, či migráciu občanov EÚ do VB.

3.2.1 Vplyv brexitu na kľúčové sektory ekonomiky Veľkej Británie

Brexit ovplyvnil členské krajiny EÚ, no predovšetkým zasiahol kľúčové sektory ekonomiky VB. Hospodárstvo a finančné trhy VB pociťujú vplyv brexitu od roku 2016, kedy prebehlo referendum o vystúpení a očakáva sa, že brexit bude mať na ekonomiku VB vplyv aj z dlhodobého hľadiska.⁵⁸

V nasledujúcej časti bakalárskej práce sme sa zamerali na deväť sektorov ekonomiky VB, na ktoré môže mať vystúpenie VB z EÚ nezvratný vplyv, aj napriek uzatvoreniu obchodnej dohody TCA medzi VB a EÚ. Podľa prípadovej štúdie od The Economist sme spracovali riziká v jednotlivých sektoroch:⁵⁹

- poľnohospodársky priemysel,
- automobilový priemysel,
- finančné služby,
- ostatné služby,

⁵⁷ MZVaEZ. Brexit – všeobecné info. In *mzv.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-15]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/brexit-vseobecne-info>

⁵⁸ HABERL. Brexit a jeho dopad na ekonomiku a finančné trhy. In *haberl.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://haberl.sk/clanky/brexit-a-jeho-dopad-na-ekonomiku-a-financne-trhy>

⁵⁹ THE ECONOMIST. Brexit: Risk and resilience for business. In *eiu.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://www.eiu.com/n/campaigns/brexit-industries/>

- tovarový priemysel,
- cestovný ruch,
- letecký priemysel,
- technologický priemysel,
- farmaceutický priemysel.

Najviac ohrozeným sektorom po brexite je britský poľnohospodársky priemysel z dôvodu veľkej závislosti od dodávateľských reťazcov z EÚ a taktiež pracovníkov z členských krajín EÚ v tomto sektore. Odhaduje sa, že až 33 % pracovníkov z EÚ pracujúcich v poľnohospodárskom priemysle VB, nebude spĺňať mzdové podmienky na udelenie víz. Okrem toho platia pre VB obmedzené prínosy, ktoré plynú z regulačných rozdielov. Potenciálny rast exportu mimo krajín EÚ, z hľadiska tohto sektoru je takmer nemožný. Dôvodom je nízka konkurencieschopnosť VB, preto sú krajiny EÚ veľmi významné pre poľnohospodársky priemysel VB.

Automobilový priemysel patrí taktiež k veľmi ohrozenému sektoru ekonomiky VB. Brexit má dopad najmä na export a import motorových zariadení s krajinami EÚ, automobilový priemysel VB je previazaný na európske reťazce rovnako, ako poľnohospodársky priemysel. Okrem toho zhruba 10 % pracovníkov v tomto sektore sú migranti z EÚ.⁶⁰ Dohoda TCA obsahuje aj striktné podmienky exportu automobilov a elektromobilov do členských krajín EÚ. K tomu, aby na exportované autá neboli uvalené 10 % clá, musia vyrobené automobily a elektromobily obsahovať podiel komponentov vyrobených vo VB. Znamená to, že ak chce VB exportovať autá do EÚ bez cla, musí si zabezpečiť vlastné komponenty v miere, ktorú určuje spoločná dohoda. V prípade elektromobilov je to v súčasnosti podiel 30 %, avšak v roku 2023 to bude až 50 %. Platí to aj v prípade exportu áut z krajín EÚ do VB.⁶¹

Finančné služby VB sú ďalším sektorom, ktoré sú ovplyvnené brexitom aj napriek spoločnej dohode VB a EÚ. Príkladom sú britské banky, ktoré stratili právo pôsobenia po celej EÚ, kvôli odňatiu pasového práva. V súčasnosti finančné služby VB čelia obchodným bariéram, avšak EÚ je ochotná rokovať o tomto probléme. Okolo 20 % finančných služieb EÚ

⁶⁰ THE ECONOMIST. Brexit: Risk and resilience for business. In *eiu.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://www.eiu.com/n/campaigns/brexit-industries/>

⁶¹ ANDREJČÁK, Tomáš. Brexit je pre britské automobilky časovanou bombou. In *pravda.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://auto.pravda.sk/magazin/clanok/575591-brexit-je-pre-britske-automobilky-casovanou-bombou-hodinky-uz-tikaju/>

prechádza práve cez VB. Tento sektor zamestnáva taktiež veľké množstvo pracovníkov z EÚ, ale mzdové podmienky sú vo väčšine prípadov dodržané na udelenie víz. Obchodovanie s finančnými službami mimo krajín EÚ je pre VB úplne bežné, avšak v prípade drastického obmedzenia, či úplného zrušenia obchodovania s krajinami EÚ by to malo na ekonomiku VB veľký dopad. Dôvodom je malý potenciálny nárast obchodovania s finančnými službami v tretích krajinách.

Ostatné služby VB čelia podobnému problému, vzhľadom na to, že dohoda z časti ignoruje, nepresne určuje podmienky obchodovania so službami medzi VB a EÚ. Príkladom je regulácia dát. Spoločne so vzájomným uznávaním kvalifikácie, ako aj certifikáciou noriem sa na tieto služby zatiaľ vzťahuje obchodovanie bez taríf. Väčšina, ale nie všetci európski pracovníci vo VB však budú splňať platové podmienky na udelenie víz.

Tovarový priemysel ovplyvňuje brexit najmä dohodou o pôvode tovarov. V prípade, ak tovar nespĺňa podmienky zloženia, tak je pri ich exporte uvalené clo. To spôsobuje nízku konkurencieschopnosť VB oproti členským krajinám EÚ, ktoré sú členom jednotného trhu EÚ. Tarifné bariéry obchodu môžu spôsobovať komplikácie aj v prípade reexportu tovarov. Avšak niektoré dodávateľské reťazce VB sú zamerané na krajiny mimo EÚ. Príkladom je textilný tovar, ktorý VB importuje najviac z ázijských krajín.

Sektor cestovného ruchu ovplyvnil brexit čiastočnými obmedzeniami v cestovaní medzi VB a krajinami EÚ. Vzhľadom na to, že VB už nie je členom EÚ, tak pri vstupe do krajiny potrebujú obyvatelia EÚ pas. Víza sú potrebné, ak chce občan EÚ zotrvať na území VB po dobu dlhšiu ako šesť mesiacov. Toto obmedzenie platí aj pre cestovateľov z VB do krajín EÚ. V prípade iného ako rekreačného cestovania, napríklad s podnikateľským zámerom, môže nastať situácia, že víza sú potrebné aj po dobu menšiu ako šesť mesiacov. Dôvodom je najmä zložitosť v podmienkach regulácií dát cezhraničného podnikania.

Siedmy, vysoko naviazaný sektor na EÚ je letecký priemysel. VB patrí k najväčším producentom lietadiel Airbus na svete. Tento sektor zamestnáva zhruba pätnásť tisíc pracovníkov VB, ktorí pracujú po celej EÚ. S tým prichádza problém ohľadom pracovných víz a exportom lietadiel do krajín EÚ.⁶² Firma Airbus hrozila v roku 2019 úplným odchodom z VB a tým pádom aj zastavením výroby. Ich dôvodom bola hrozba z tvrdého brexitu.

⁶² THE ECONOMIST. Brexit: Risk and resilience for business. In *eiu.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-21]. Dostupné na: <https://www.eiu.com/n/campaigns/brexit-industries/>

Vďaka prijatej spoločnej dohode VB a EÚ, plánuje firma Airbus vo VB zotrvať a pokračovať vo svojom rozvoji.⁶³

Brexit nemá veľký dopad na nasledujúce dva sektory ekonomiky VB, prvým z nich je technologický priemysel. Dôvodom prečo brexit nemá až taký dosah na tento sektor je ten, že veľká časť exportu technológií ide mimo krajín EÚ. Ďalej na tento sektor vplývajú regulačné rozdiely, ktoré podporujú inováciu a rozvoj technologického priemyslu VB. Taktiež pracovníci v tomto sektore VB z krajín EÚ spĺňajú mzdové podmienky na udelenie pracovných víz.

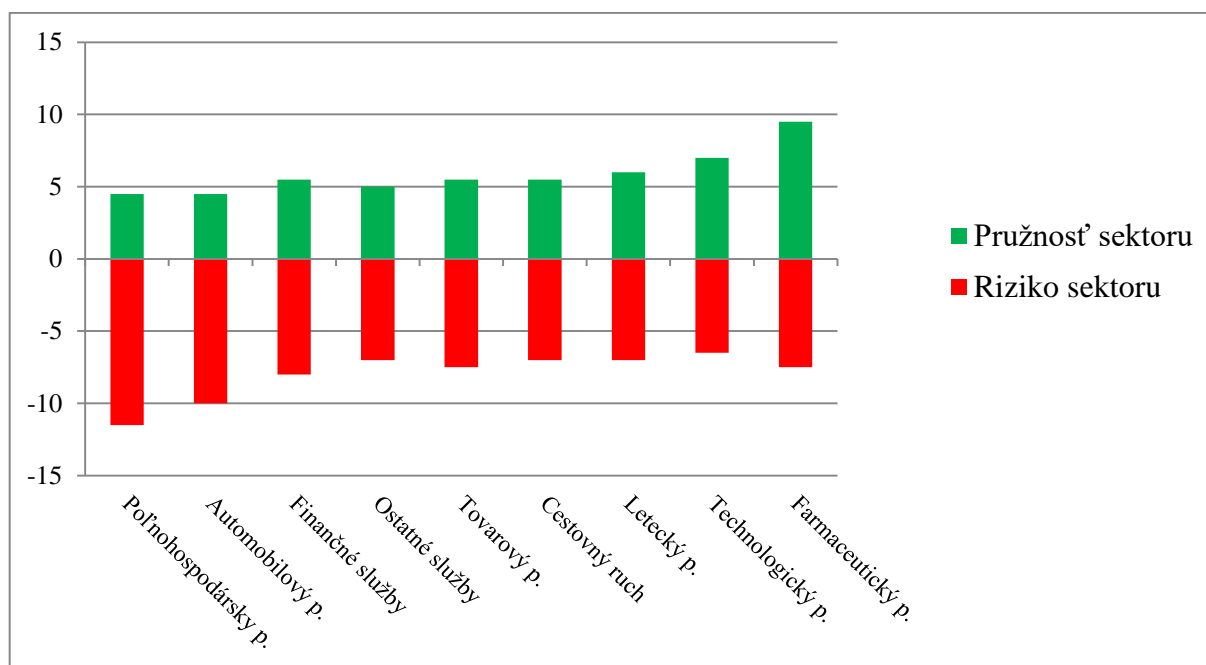
Druhým sektorom ekonomiky VB, ktorý nebude veľmi ovplyvnený brexitom je farmaceutický priemysel, a to z podobného dôvodu, ako pri technologickom priemysle. Export tovarov a služieb zo sektoru farmaceutického priemyslu je orientovaný mimo krajín EÚ a spĺňa mzdové podmienky pre pracovníkov. V prípade bezcolného obchodu s liekmi však medzi VB a EÚ musia byť lieky schválené liekovou agentúrou, ako určuje nová spoločná dohoda.⁶⁴

Nasledujúci graf 13 zobrazuje hodnoty rizika a pružnosti pri nových príležitostiach pre sektory VB po brexite. Poradie sektorov je zoradené od najohrozenejšieho sektoru po najmenej ohrozený sektor. Najviac ohrozený sektor je poľnohospodársky priemysel, ktorý dosahuje vysoký stupeň rizika a nízky stupeň pružnosti. Ďalej nasleduje automobilový priemysel, finančné služby, ostatné služby, tovarový priemysel, cestovný ruch, letecký priemysel a technologický priemysel. Farmaceutický priemysel má taktiež pomerne vysoké riziko, avšak pružnosť farmaceutického priemyslu je najvyššia zo všetkých spomínaných sektorov. Znamená to, že export tovarov z tohto sektoru do krajín EÚ môže VB obmedziť v prípade, ak nebude konkurencieschopná voči krajinám EÚ. Vzhľadom na fakt, že už teraz exportuje pomerne vysoký percentuálny podiel farmaceutických produktov do tretích krajín, tak by sa mohlo stať, že bude viac konkurencieschopná ako na trhu EÚ. V prípade nadviazania nových obchodných partnerstiev s tretími krajinami by VB dokázala znovu stabilizovať ekonomický rast.

⁶³ WEBNOVINY. Airbus hrozí ukončením výroby vo Veľkej Británii, ak politici schvália brexit bez dohody. In *webnoviny.sk*. [online]. 2019. [cit. 2021-03-21]. Dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/airbus-hrozi-ukoncenim-vyroby-vo-velkej-britanii-pokial-politici-presadia-brexit-bez-dohody/>

⁶⁴ THE ECONOMIST. Brexit: Risk and resilience for business. In *eiu.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-21]. Dostupné na: <https://www.eiu.com/n/campaigns/brexit-industries/>

Graf 13 Riziko a pružnosť sektorov ekonomiky VB po brexite

Prameň: Vlastné spracovanie podľa THE ECONOMIST. Brexit: Risk and resilience for business. In *eiu.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-21]. Dostupné na: <https://www.eiu.com/n/campaigns/brexit-industries/>

3.2.2 Vplyv brexitu na britskú libru

Britská libra je štvrtou najviac obchodovanou menou a piatou najsilnejšou menou na svete. Hodnota britskej libry odráža silu a stabilitu zákonného platidla VB. Veľký vplyv na hodnotu britskej meny má inflácia krajiny. Vzhľadom na to, že inflačné procesy VB sú pod kontrolou, tak britská libra dlhodobo patrí medzi tie najsilnejšie meny na svete.⁶⁵ V roku 2015 zaznamenala maximálnu hodnotu k euru, pričom jedno euro predstavovalo hodnotu 0,69 libry.⁶⁶

Od roku 1992 je libra voľne obchodovateľnou menou na menových trhoch a o jej hodnote rozhodujú kupci a predajcovia.⁶⁷ Graf 14 zobrazuje vývoj kurzu libry k euru v rokoch 2009 – 2020. Počas svetovej hospodárskej krízy sa kurz libry voči euru pohyboval v priemernej hodnote 0,85. Po prekonaní krízy v roku 2013 britská libra výrazne naberala na sile a v roku 2015 zaznamenala maximálnu hodnotu voči euru. Po referende v roku 2016

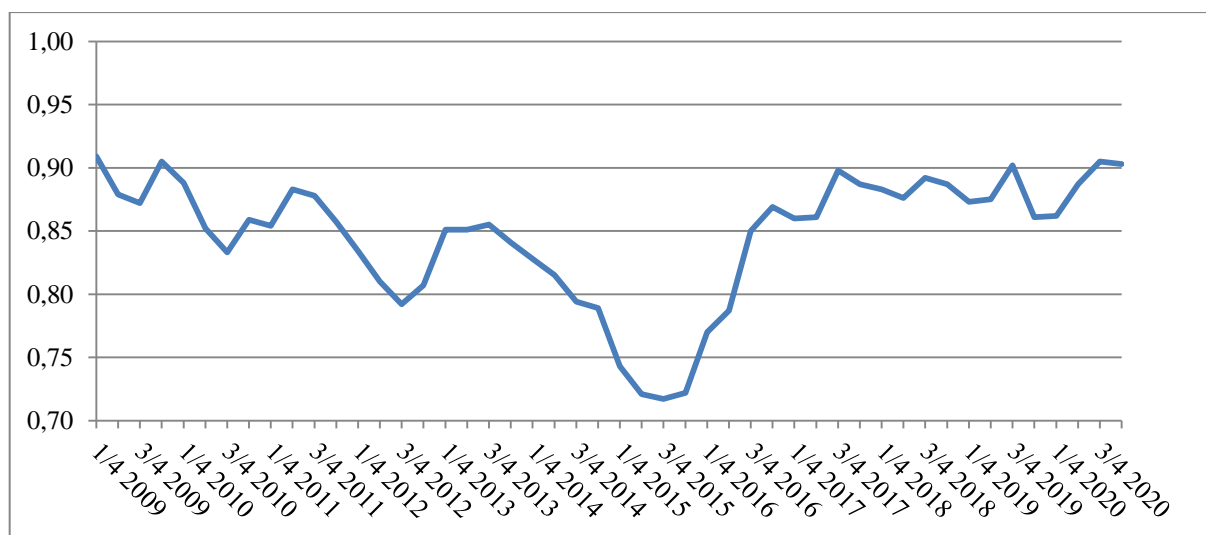
⁶⁵ MOCHERE, Victor. Najsilnejšie meny na svete 2021. In *victor-mochere.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: <https://victor-mochere.com/sk/the-most-strongest-highest-currencies-in-the-world>

⁶⁶ NBS. Grafy kurzov. In *nbs.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/grafy-kurzov/_GBP

⁶⁷ MUSTOE, Howard. How does Brexit affect the pound. In *bbc.com*. [online]. 2019. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/business-46862790>

britská libra výrazne oslabila, kvôli obavám z brexitu. Prišlo k vysokému predaju libry, následkom čoho vznikol najväčší prepád hodnoty libry za 30 rokov voči iným menám. Importovaný tovar VB bol niekoľkokrát drahší ako pred referendom. Prepád britskej libry spôsobil aj nižšiu hodnotu exportu tovarov VB do ostatných krajín.

Graf 14 Vývoj kurzu britskej libry k euru v r. 2009 – 2020 (kvartálne údaje)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa NBS. Grafy kurzov. In *nbs.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/grafy-kurzov/_GBP

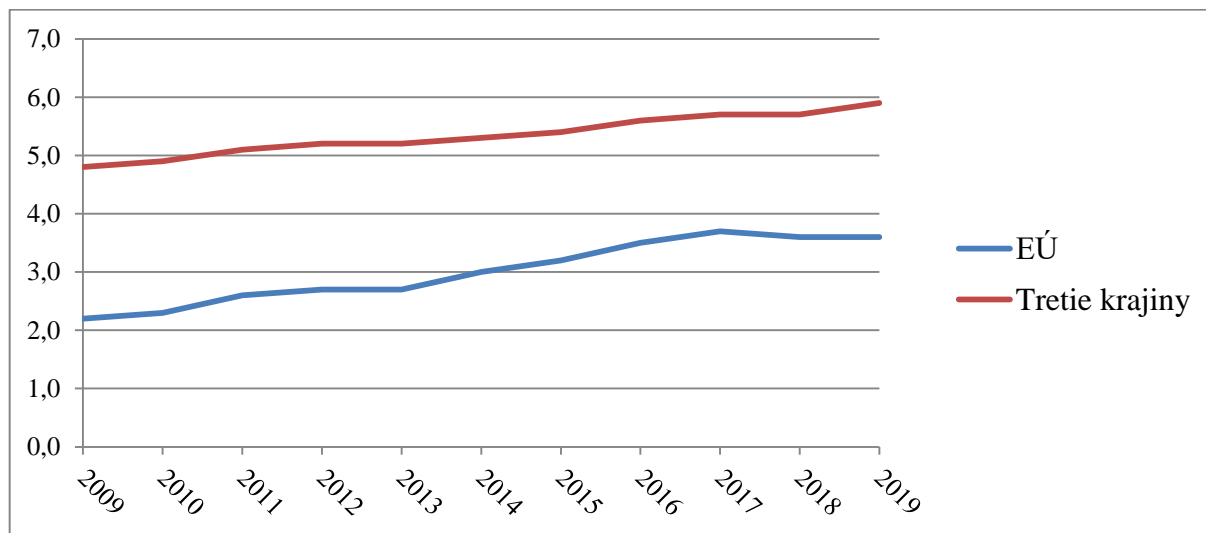
3.2.3 Vplyv brexitu na migráciu občanov Európskej únie do Veľkej Británie

Migrácia obyvateľstva do VB je dlhodobý trend, ktorý trvá desiatky rokov. VB je pútavá krajina pre migrantov kvôli jej ekonomickej sile, stabilite, ponukám práce, vzdelávania a bezpečného bývania.

Nasledujúci graf 15 zobrazuje počet migrantov z EÚ, ktorí sa presťahovali do VB v rokoch 2009 – 2019 v porovnaní s migrantmi z tretích krajín. Údaje za rok 2020 nie sú v súčasnosti dostupné, preto sme ich neuviedli. V oboch prípadoch možno sledovať rast migrácie do VB od roku 2009, avšak v prípade migrantov z EÚ od roku 2017 sledujeme stagnáciu, avšak je to z toho dôvodu, že väčší počet migrantov EÚ zotrúva na území VB dlhodobo. Brexit nemal výrazný vplyv na migráciu občanov z EÚ do VB, a to z toho dôvodu, že do januára 2021 platil voľný pohyb osôb medzi VB a EÚ. To sa však zmenilo po prijatí dohody TCA, ktorá zahŕňa aj úpravu voľného pohybu občanov cez hranice VB. Občania EÚ musia pri ceste do VB splniť nové reštrikčné podmienky, ktoré už boli spomenuté

v predošlých kapitolách. Vzhľadom na to, že vo VB je veľa žijúcich, pracujúcich a študujúcich občanov EÚ, dohoda zabezpečuje aj práva pre takýchto migrantov.⁶⁸ Hlavnými dôvodmi, pre ktoré občania krajín EÚ migrujú do VB sú pracovné príležitosti, štúdium a v neposlednom rade rodina.⁶⁹ V prípade roku 2020 nie je predpokladaný nárast migrantov z EÚ, ani z tretích krajín dôsledkom brexitu a globálnej pandémie Covid-19.

Graf 15 Počet migrantov z EÚ a z tretích krajín žijúcich vo VB v r. 2009 - 2019 (v mil.)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa THE MIGRATION OBSERVATORY. EU Migration to and from the UK. In *migrationobservatory.ox.ac.uk*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/eu-migration-to-and-from-the-uk/>

3.2.4 SWOT analýza odchodu Veľkej Británie z Európskej únie

VB prešla náročným výstupovým procesom, ktorý trval 4 roky a uzavrel sa dohodou TCA, ktorá bola spoločným riešením VB a EÚ. Odchod VB z EÚ ovplyvnil obchodné vzťahy medzi VB a EÚ a taktiež spôsobil komplikácie v zahraničnom obchode. Brexit obsahuje množstvo problémov a nevyriešených situácií pri obchodovaní, ale aj nové silné možnosti a príležitosti pre VB. Pomocou nasledujúcej SWOT analýzy sme zobrazili jednotlivé výhody a nevýhody brexitu z pohľadu VB.

⁶⁸ SANDFORD, Alasdair. Post-Brexit Guide: Where are we now – and how did we get here?. In *euronews.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.euronews.com/2020/06/11/brexit-draft-deal-first-of-many-hurdles-to-a-smooth-exit>

⁶⁹ OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Migration Statistics Quarterly Report: November 2019. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/releases/migrationstatisticsquarterlyreportnovember2019>

Silné stránky:

- zrušenie obmedzení EÚ pre malé a stredné podniky VB,
- väčšia suverenita VB,
- možnosť úplnej kontroly VB na vlastných hraniciach,
- vlastné riadenie imigračnej politiky VB s čím súvisí väčšia ponuka pracovných miest a miesta na bývanie pre britských občanov,
- zníženie terorizmu kvôli kontrolám na hraniciach VB,
- súdržnosť britských podnikateľov pri nových podmienkach obchodu,
- úspora nákladov VB spojená s prispievaním do rozpočtu EÚ.

Slabé stránky:

- vystúpenie VB z jednotného trhu EÚ,
- zmenšenie britského trhu a oslabenie vyjednávacíj sily VB,
- zrušenie voľného pohybu osôb medzi VB a EÚ,
- negatívny dopad na výskum a inovácie vo VB,
- strata pracovnej sily vo VB kvôli imigračným a vízovým podmienkam,
- strata skúsených a talentovaných pracovníkov z EÚ,
- zníženie výmenného kurzu libry voči euru a doláru,
- horší prístup k vzdelaniu v krajinách EÚ,
- kontrola, podrobnejšia administratíva pri exporte a importe tovarov.

Príležitosti:

- možnosť silnejšieho vplyvu VB vo svete,
- možnosť uzatvárať nové obchodné dohody,
- väčšia otvorenosť trhu VB,
- vlastné pravidlá pre britských podnikateľov.

Hrozby:

- nestabilita britskej meny a akciových trhov,
- obmedzenia ohľadom pôvodu tovaru,

- pokles daňových výnosov VB,
- strata vplyvu VB v Európe, ako aj vo svete,
- noví konkurenti z tretích krajín a nízka konkurencieschopnosť britských tovarov,
- porušenie uzatvorenej spoločnej dohody medzi VB a EÚ.^{70,71}

3.3 Budúce obchodné vzťahy Veľkej Británie

Brexit sa po 4 rokoch uzatvoril, čo znamená pre VB kompletnú suverenitu v obchodných rozhodnutiach. Británii sa otvárajú nové obchodné príležitosti, ale aj možnosť prehlbovať tie existujúce. Jednotný trh EÚ prinášal pre VB výhody spojené s obchodovaním v rámci krajín EÚ. Vzhľadom na to, že VB už nemá prístup na tento trh, možno očakávať oslabenie vzájomných obchodných vzťahov medzi VB a krajinami EÚ. V záujme oboch strán bolo uzatvorenie dohody TCA, ktorá zabránila obrovskému dopadu na obchod, ako by to bolo v prípade tvrdého brexitu. Následný vývoj bilaterálnych vzťahov medzi VB a EÚ bude ovplyvnený hybnými faktormi ako napríklad súdržnosť členských krajín EÚ, zahraničná, bezpečnostná politika EÚ a samotná pozícia VB vo svete. Samozrejme objem obchodu VB s tak významnými obchodnými partnermi ako Nemecko, Francúzsko a Holandsko bude naďalej tvoriť významný percentuálny podiel celkového obchodu VB.

Očakávame, že smerovanie obchodnej politiky VB sa bude zameriavať na prehĺbenie obchodných vzťahov s krajinami mimo EÚ a prípadné naviazanie nových obchodných zmlúv s týmito krajinami. Dôvod je ten, že VB musí nájsť nové obchodné možnosti, keďže prišla o výhody spojené s jednotným trhom EÚ. Najväčší potenciál prehĺbenia obchodných spoluprác má VB s USA, Čínou a krajinami commonwealthu, najmä Kanadou a Austráliou. Očakávame zvýšenie exportu do týchto krajín, ako keď bola členom EÚ. Predovšetkým sa jedná o komodity ako dopravné zariadenia, elektrické zariadenia a farmaceutické produkty. Predpokladáme taktiež aj nárast importu z týchto krajín, a to najmä pri komoditách ako elektrické zariadenia, stroje a zariadenia.

VB prejavila začiatkom roka 2021 záujem o vstup do ázijsko-pacifického partnerstva o voľnom obchode. Pakt známy pod názvom Komplexná a progresívna dohoda

⁷⁰ ELMANSY, Rafiq. SWOT Analysis for the UK's Brexit Decision to Leave the EU. In *designorate.com*. [online]. 2016. [cit. 2021-03-31]. Dostupné na: <https://www.designorate.com/swot-analysis-uks-brexit-decision-to-leave-the-eu/>

⁷¹ SMITH, Jen. Dealing With Instability: The Great Brexit SWOT Analysis. In *informi.co.uk*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-31]. Dostupné na: <https://informi.co.uk/blog/dealing-instability-great-brexit-swot-analysis>

pre transpacifické partnerstvo (CPTPP) zabezpečuje zrušenie cla vo výške 95 % medzi členskými krajinami. CPTPP vychádza z dohody o Transpacifickom partnerstve uzatvorenom v roku 2015, avšak neprišlo k jej nadobudnutiu kvôli odstúpeniu USA. V súčasnosti pozostáva CPTPP z dvanástich krajín, a to Austrália, Brunej, Kanada, Čile, Japonsko, Malajzia, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Singapur a Vietnam. VB plánuje otvorenie rozhovor o vstupe a uzatvorení dohody o voľnom obchode v druhej polovici roka 2021.⁷²

⁷² SITA. Londýn sa chce pripojiť k ázijsko-pacifickej dohode o voľnom obchode. In *slovenskaskra.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-09]. Dostupné na: <https://www.slovenskaskra.sk/londyn-sa-chce-pripojit-k-azijsko-pacifickej-dohode-o-volnom-obchode/>

Záver

VB sa aj napriek výhodám spojenými s členstvom v EÚ rozhodla po tesnom hlasovaní v referende pre vystúpenie z integračného bloku. Referendum prebehlo v roku 2016, ale oficiálne vystúpenie sa začalo riešiť v roku 2017 aktiváciou článku 50 Lisabonskej zmluvy. Po 4 rokoch od referenda VB opustila EÚ začiatkom roka 2020. Do konca roka 2020 sa VB nachádzala v prechodnom období, riadila sa podľa obchodných podmienok EÚ a naďalej využívala výhody plynúce z členstva v EÚ. Británia čelila možnosti tvrdého brexitu, respektíve odchodu z EÚ bez vzájomnej obchodnej dohody. V prípade tvrdého brexitu by sa Británia riadila podľa obchodných podmienok WTO. Nakoniec sa obe strany dohodli na jednotlivých podmienkach a uzatvorili spoločnú dohodu o voľnom obchode koncom roka 2020. Dohoda TCA predstavuje viac ako tisíc stranový dokument, ktorý zabezpečuje spravodlivý a udržateľný obchod, prepojenosť VB a EÚ, občiansku bezpečnosť a nový rámec riadenia pre spoluprácu medzi VB a EÚ.

Predkladaná bakalárska práca zhodnotila v jednotlivých kapitolách obchodné vzťahy VB a tým naplnila hlavný cieľ bakalárskej práce zhodnotiť obchodné vzťahy medzi VB a členskými krajinami EÚ v súvislosti s brexitom a jeho dopadmi na britskú ekonomiku.

Po analýze problematiky zahraničného obchodu VB s EÚ a tretími krajinami sme dospeli k záveru, že význam zahraničného obchodu VB s EÚ je približne rovnaký, ako s tretími krajinami. Dáta za rok 2020 poukazujú na fakt, že zahraničný obchod VB s EÚ bol takmer o 14 % nižší, ako zahraničný obchod VB s tretími krajinami. Celkový obchod VB s EÚ predstavoval v roku 2020 419,1 mld. eur a s tretími krajinami 486,6 mld. eur. Po preskúmaní problematiky vzájomného obchodu SR a VB sme zistili, že export tovarov SR do VB po roku 2016 začal mierne klesať, ale aj napriek tomu je VB dôležitý obchodný partner SR. SR exportuje približne 5 % z celkového exportu do VB, pričom viac ako 50 % tvoria dopravné zariadenia.

Očakávame, že zahraničný obchod VB s EÚ bude naďalej vysoký, najmä s hlavnými obchodnými partnermi z EÚ, taktiež predpokladáme vzájomnú spoluprácu pri napĺňaní cieľov európskych krajín. Ďalej predpokladáme väčšiu obchodnú spoluprácu medzi VB a krajinami mimo EÚ, uzatvorenie nových obchodných zmlúv a partnerstiev, aby sa zmiernili dopady brexitu.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. 5. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2010. 546 s. ISBN 978-80-89393-18-3.
2. BIONDI, Andrea – BIRKINSHAW, Patrik. *Britain alone!: The Implications and Consequences of United Kingdom Exit from the EU*. Holandsko : Kluwer Law International, 2016, 347 s. ISBN 978-90-411-5832-1.
3. CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. 710 s. ISBN 80-7179-804-5.
4. JUDT, Tony. *Povojnová Európa*. 1. vyd. Bratislava : Slovart, 2007. 856 s. ISBN 978-80-8085-185-9.
5. KITTOVÁ, Zuzana a kol. *Alternatívy vývoja Európskej integrácie*. 2. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2014. 336 s. ISBN 978-80-225-3892-3.
6. LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. 446 s. ISBN 978-80-89393-33-6.
7. ŠTIBRANÁ, Soňa a kol. *Ekonomika štátov Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2011. 306 s. ISBN 978-80-225-3152-8.

Internetové zdroje

8. ÁLVAREZ LÓPEZ, María – RAKSTELYTE, Ausra. Európsky hospodársky priestor (EHP), Švajčiarsko a sever. In *europarl.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-02]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/169/the-european-economic-area-eea-switzerland-and-the-north>
9. ANDREJČÁK, Tomáš. Brexit je pre britské automobilky časovanou bombou. In *pravda.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://auto.pravda.sk/magazin/clanok/575591-brexit-je-pre-britske-automobilky-casovanou-bombou-hodinky-uz-tikaju/>
10. BANKUNDERGROUND. UK trade: going steady since the 1960s. In *bankunderground.co.uk*. [online]. 2018. [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://bankunderground.co.uk/2018/04/20/uk-trade-going-steady-since-the-1960s/>
11. BBC NEWS. Brexit: Boris Johnson says UK not „turning its back“ on Europe. In *bbc.com*. [online]. 2016. [cit. 2021-04-10]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36618734>
12. BBC NEWS. EU Referendum Results. In *bbc.com*. [online]. 2016. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results
13. CAUSEVIC, Mirza. BREXIT – RELEVANT LEGAL ASPECTS BREXIT. In *fpm.gov.ba*. [online]. 2019. [cit. 2020-12-26]. ISSN 0555-0092. Dostupné na: <https://www.fpm.gov.ba>

14. DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. UK trade agreements with non-EU countries in a no-deal Brexit. In *gov.uk*. [online]. 2019. [cit. 2020-11-27]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries-in-a-no-deal-brexit#trade-agreements-that-have-been-signed>
15. DEPRETER, Matthieu. Tvrdý Brexit by mal dôsledky pre britský aj európsky automobilový priemysel. In *credendo.com*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-08]. Dostupné na: <https://www.credendo.com/sk/country-news/tvrdy-brexit-mal-dosledky-pre-britsky-aj-europsky-automobilovy-priemysel>
16. EDITORS OF BRITANNICA. British Empire. In *Britannica*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/place/British-Empire>
17. ELMANSY, Rafiq. SWOT Analysis for the UK's Brexit Decision to Leave the EU. In *designorate.com*. [online]. 2016. [cit. 2021-03-31]. Dostupné na: <https://www.designorate.com/swot-analysis-uks-brexit-decision-to-leave-the-eu/>
18. EURACTIV. Európske hospodárske spoločenstvo. In *europskaunia.sk* [online]. 2019. [cit.2020-11-10]. Dostupné na: <https://www.europskaunia.sk/europske-hospodarske-spolocenstvo-ehs>
19. EUROPA.EU Parlament dal zelenú menovaniu Juliana Kinga za komisára pre bezpečnostnú úniu. In *europarl.europa.eu*. [online]. 2016. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20160909IPR41739/parlament-dal-zelenu-menovaniu-juliana-kinga-za-komisara-pre-bezpecnostnu-uniu>
20. EUROPA.EU. A new relationship – Brochure. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2531
21. EUROPA.EU. EU – UK Trade and Cooperation Agreement: protecting European interests, ensuring fair competition, and continued cooperation in areas of mutual interest. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-09]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2531
22. EUROPA.EU. Hospodárstvo. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-11-10]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_sk
23. EUROPA.EU. Informácie o EÚ. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_sk
24. EUROPA.EU. Štáty. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_sk
25. EUROPA.EU. The EU's response to Brexit. In *consilium.europa.eu*. [online]. 2016. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/brexit/>
26. EUROPA.EU. Všeobecný rast cien. In *ecb.europa.eu*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-014]. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.sk.html>
27. EUROPA.EU. Výročná správa 2012. In *ecb.europa.eu*. [online]. 2012. [cit. 2021-02-06]. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2012sk.pdf>
28. EUROPA.EU. Základné informácie o Európskej únii. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu_sk

29. EUROSTAT. GDP and main components (output, expenditure and income). In *appsso.eurostat.ec.europa.eu*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné na: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
30. EUROSTAT. Vývoj HDP v EÚ28: rast od roku 2013. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-11-21]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National_accounts_and_GDP/sk#V.C3.BDvoj_HDP_v_E.C3.9A28:_rast_od_roku_2013
31. EUROSTAT. Zamestnanosť – ročná štatistika. In *ec.europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2021-04-14]. ISSN 2443-8219. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Employment_statistics/sk
32. FRASER, Rebecca. Britain, 1918 – 1945. In *BBC British History*. [online]. 2011. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: http://www.bbc.co.uk/history/british/britain_wwtwo/overview_britain_1918_1945_01.shtml#top
33. GPS. Top 15 Countries by GDP in 2020. In *globalpeoservices.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2020/>
34. HABERL. Brexit a jeho dopad na ekonomiku a finančné trhy. In *haberl.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://haberl.sk/clanky/brexit-a-jeho-dopad-na-ekonomiku-a-financne-trhy>
35. CHANG, Winston. Brexit and its economic consequences. In *onlinelibrary.wiley.com*. [online]. 2018. [cit. 2020-11-29]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1111/twec.12685>
36. INTERNATIONAL TRADE CENTRE. Trade statistics for international business development. In *trademap.org*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: https://www.trademap.org/Country_SelProduct.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1
37. KINNOCK, Stephen. European Economic Area: UK Membership. In *hansard.parliament.uk*. [online]. 2017. [cit. 2020-12-02]. Dostupné na: <https://hansard.parliament.uk/commons/2017-11-06/debates/FEEE4AD5-7465-47A4-97CA-A9B41B9DCAD9/EuropeanEconomicAreaUKMembership>
38. KLUBERT, Tomáš. 8. máj 1945 – Kapitulácia Nemecka. In *upn.gov.sk*. [online]. 2018. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/sk/8-maj-1945---kapitulacia-nemecka/>
39. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SK. Brexit. In *mzv.sk*. [online]. 2019. [cit. 2020-11-26]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/brexit-vseobecne-info>
40. MOCHERE, Victor. Najsilnejšie meny na svete 2021. In *victor-mochere.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: <https://victor-mochere.com/sk/the-most-strongest-highest-currencies-in-the-world>
41. MUSTOE, Howard. How does Brexit affect the pound. In *bbc.com*. [online]. 2019. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/business-46862790>
42. MZVaEZ. Brexit – všeobecné info. In *mzv.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-15]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/brexit-vseobecne-info>

43. NBS. Grafy kurzov. In *nbs.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/grafy-kurzov/_GBP
44. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Employment in the UK. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/bulletins/employmentintheuk/latest>
45. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Gross Domestic Product: Year on Year growth: CVM SA %. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/timeseries/ihyp/pn2>
46. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Migration Statistics Quarterly Report: November 2019. In *ons.gov.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.ons.gov.uk/releases/migrationstatisticsquarterlyreportnovember2019>
47. RAKIČ, Dražen - SCHEINERT, Christian. História hospodárskej a menovej únie. In *europa.eu*. [online]. 2020. [cit. 2020-10-01]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/79/historia-hospodarskej-a-menovej-unie>
48. SANDFORD, Alasdair. Post-Brexit Guide: Where are we now – and how did we get here?. In *euronews.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.euronews.com/2020/06/11/brexit-draft-deal-first-of-many-hurdles-to-a-smooth-exit>
49. SHEFFIELD, Hazel. Brexit: The industries that will be hit hardest if EU migrants are forced to leave UK. In *independent.co.uk*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-08]. Dostupné na: <https://www.independent.co.uk/news/business/news/brexit-latest-immigration-migrants-freedom-movement-labour-industries-trade-hit-hardest-a7118856.html>
50. SITA. Londýn sa chce pripojiť k ázijsko-pacifickej dohode o voľnom obchode. In *slovenskaskra.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-09]. Dostupné na: <https://www.slovenskaskra.sk/londyn-sa-chce-pripojit-k-azijsko-pacifickej-dohode-o-volnom-obchode/>
51. SKOLAEKONOMIKY. Základné makroekonomické ukazovatele. In *skolaekonomiky.sk*. [online]. 2011. [cit. 2020-11-21]. Dostupné na: <https://skolaekonomiky.webnode.sk/zakladne-makroekonomicke-ukazovatele/>
52. SMITH, Jen. Dealing With Instability: The Great Brexit SWOT Analysis. In *informi.co.uk*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-31]. Dostupné na: <https://informi.co.uk/blog/dealing-instability-great-brexit-swot-analysis>
53. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Celkový dovoz a celkový vývoz podľa kontinentov a ekonomických zoskupení krajín. In *statdat.statistics.sk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-10]. Dostupné na: http://statdat.statistics.sk/cognosex/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome=
54. THE ECONOMIST. Brexit: Risk and resilience for business. In *eiu.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://www.eiu.com/n/campaigns/brexit-industries/>
55. THE ECONOMIST. What is the EU's customs union and why it is central to Brexit?. In *economist.com*. [online]. 2018. [cit. 2020-11-30]. Dostupné na: <https://www.economist.com/britain/2018/03/01/what-is-the-eus-customs-union-and-why-is-it-central-to-brexit>

56. VAITILINGAM, Romesh. After Brexit: the impacts on the UK and EU economies by 2030. In *blogs.lse.ac.uk*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné na: <https://blogs.lse.ac.uk/businessreview/2021/01/25/after-brexit-the-impacts-on-the-uk-and-eu-economies-by-2030/>
57. WEBNOVINY. Airbus hrozí ukončením výroby vo Veľkej Británii, ak politici schvália brexit bez dohody. In *webnoviny.sk*. [online]. 2019. [cit. 2021-03-21]. Dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/airbus-hrozi-ukoncenim-vyroby-vo-velkej-britanii-pokial-politici-presadia-brexit-bez-dohody/>
58. WEBNOVINY. Veľká Británia. In *webnoviny.sk*. [online]. 2020. [cit. 2020-09-22]. Dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/lokalita/svet/europa/velka-britania/>

Prílohy

Zoznam príloh

Príloha 1 Vzájomný obchod medzi VB a krajinami EÚ v r. 2020 (v mld. eur)	62
---	----

